

MILITARIZEM IN FAŠIZEM PREHAJATA V DEFENZIVO

DELAVSKO GIBANJE IN GOSPDARSKI VZROKI GRADE SVETOVNI MIR

Mussolini zdaj tvorjeno priznava, da se pojavlja kontrarevolucionarno gibanje proti fašizmu v Italiji

"Vaša najsvetejša dolžnost je, da zdrobite kontrarevolucionarno gibanje proti fašizmu v Italiji," je bil smisel Mussolinijevega govora dne 27. oktobra okrajnim tajnikom, ki so uradniki njegove volje. Kot običajno, je grozil s svojo armado in objuboval militaristično manifestacijo v Rimu, ki bo štela več vojaštva kot ga je videlo to mesto kdaj poprej v svoji dolgi zgodovini. Trgal je evropske državnike — v mislih je imel v prvi vrsti francoske — ki govorijo o miru, izdajajo mirovne deklaracije in sklepajo mirovne pakete, ob enem se oborožujejo in pripravljajo na vojno. V dokaz je navajal, da Francija utrjuje svojo mejo ob Italiji. "Za nas so v teh razmerah kanoni najlepša stvar na svetu," je dejal Mussolini. Kakor vselej, je tudi ta njegov militaristični govor vseboval grožnje Jugoslaviji.

Vojna proti Italiji ima danes moralno obilježje, je dejal il duce. Njeni sovražniki izrabljajo slučaje, kot je bila npr. sodna justifikacija starih Slovencev v Trstu, za moralno vojno proti fašizmu, kadar pa se jim ponudi prilika, bodo začeli s kanoni, toda mlada Italija jim bo odgovorila po zasluženju s pesmijo svoje junaške sile in svojih topov. Mussolinijevi služabni so svojega poglavarja burno pozdravljali, pravi poročilo.

Njegov govor je bil značilen v tem, da priznava pojavljanje kontrarevolucionarnega gibanja v Italiji, čigar vodstvo se nahaja v Parizu in Švici. Tvorijo ga delavske skupine, predvsem socialisti. Italija je v gospodarski krizi. Mussolini to priznava, toda krivdo zvrca na svetovno ekonomsko depresijo, kakor Hoover. Drugo leto zapade italijanski dolg v vsoti \$125,000,000. Kje jo bo Mussolini vzel, da plača obveznost, tega ne ve sedaj ne on ne nihče drugi.

Ce se bo gospodarska situacija v Italiji slabšala, ako bo kontrarevolucionarno gibanje začelo dobivati večje popularne oblike, bo Mussolini sramotno padel, rajše kot to pa bo izval vojno, da se ohrani na površju. Vsled tega vedno skrbi, da drži svoje pristaše, svojo armado in milico v bojnem razpoloženju.

Isti dan so govorili na radio o bodočem miru, o razoboroževanju in o reševanju sporov med deželami brez vojne ameriški predsednik Hoover, angleški ministerski predsednik MacDonald in japonski premier Hamaguchi. Ameriška in japonska vlada sta sporočili angleški, da je pakt, ki so ga sprejeli zastopniki teh treh držav na konferenci v Londonu za omejitve oboroževanja na morju ratificiran in stopa v veljavo. Za to slavnostno uradno obvestilo so aranžirali zvezo radio postaj, ki so razširile glas odgovornih državnikov daleč po svetu. Vsi so govorili o miru, MacDonald in Hoover pa sta izražala vrhutega še željo, da se paktu pridružita tudi ostali pomorski sili — Francija in Italija.

Ko je Hoover govoril o miru, je imel govor tudi ameriški mornaričen tajnik Adams, toda v drugem kraju kot Hoover in v drug namen. Njegov evangelij je, da mora postati ameriška vojna mornarica toliko močna kot katerakoli na svetu in potem tudi jača.

Mussolinijeva trditve o hinvščini državnikov, ki govorijo o miru, ob enem pa se pripravljajo na vojno, ima realno podlago. Vzlic temu je v veliki večini njih manj militarističnega duha, kakor pa ga goji italijanska vlada, ali kakor ga hočejo uvesti v Nemčiji Hitlerjevi fašisti.

Leta 1914 in prej mirovni govori v državnih krogih niso bili v običaju. Vlade so se pripravljale na vojno in sklepale vojne zveze. Samo preganjani "internacionalci", kot so zvali socialiste ter druge radikalne struje, so govorili o miru in propagirali smrt vojnam. Ne brez uspeha. Dasi kapitalistični sistem pretežno še obstoji — in tam reformiran — in četudi eksistirajo še vsi vzroki za vojne, je gibanje proti njim postalo tako močno, da ga državniki ne morejo prezreti in ga tudi ne smejo. Vojna proti militarizmu mora postati zmagovita.

Darovi za brezposelne

V Detroitu so nekateri bogataši obljubili prispevati v fond za brezposelne \$20,000 mesečno. V New Yorku je določila mestna občina \$1,000,000, ki jih potroši za hrano brezposelnim. V Chicago je kapitalist Wm. Wrigley Jr., dal za stanovanje brezposelnim neko staro hišo, v kateri je prostora za več tisoč oseb. Za začetne obratne stroške je dal \$5,000. Hišo bo upravljala Salvation Army s svojimi pridigarji.

Prebivalstvo Japonske

Glasom letošnjega ljudskega štetja ima Japonska skupno s Korejo in Formozo okrog 90,000,000 prebivalcev. Brezposelnih so našli 400,000.

"POJEDINA" BREZPOSELNIH V NEW YORKU

Ta slika je bila vzeta v jedilnici Zveze čavne armade (Salvation Army) v New Yorku, kjer domujejo milijarde dolarjev. To ni edina "jedilnica", ki jih oskuhujejo "dobri" ljudje za brezposelne v najbogatejšem ameriškem mestu. Več sto tisoč delavcev v New Yorku je vsled pomanjkanja zasluzka že v krajini bedi. Morajo v krušno vrsto in čakati, da pridejo do okenc, kjer dobe skodelico juhe ali kave ter kruh. Kapitalistični politiki obeh strank v New Yorku, kakor tudi drugje, so o problemu brezposelnosti večinoma utihnili takoj po volitvah prošli tork. To jim zdaj ni več vprašanje, toliko kruha, juhe in kave pa se bo že dobilo, da se bo brezposelne reveže obvarovalo smrti vsled glada. Izven teh neprilik se blagostanje vrača, kakor že dolgo poročajo iz Washingtona ter iz uradov trgovskih komor. Delavci še nimajo vzroka verjeti takim "vestem".

Najživahnejša socialistična agitacija se po volitvah nadaljuje

Nad 4,000,000 kampanjskih letakov je bilo razdeljenih med delavce. Socialistična stranka se vrača na pozorišče. Glasovi za naše kandidate narasli.

(Poročila o rezultatu volitev in o številu glasov, ki so jih dobili socialistični kandidati v raznih državah, bodo priobčena v prihodnji številki.)

Volilna kampanja, ki je bila zaključena v tork, je bila najživahnejša v zgodovini socialistične stranke in najjača od l. 1920 naprej. Posebno v New Yorku, kjer ima naša stranka svoje najposobnejše voditelje, so morali s socialistično stranko računati vsi kapitalistični politiki.

V Pennsylvaniji je bilo časopisje prisiljeno pisati o socialističnem governerskem kandidatu J. H. Maurerju radi nastopa policije v Pittsburghu, ki je "progresivnemu" republikanskemu kandidatu Pinchotu pustila govoriti pred sodno palačo, ne pa socialistu Maurerju. Ko jo je ta vprašal, ako ima policija dvoje postav, eno za republikance in drugo za socialiste, so ga aretirali. Listi v Pittsburghu so vest o tej aretaciji priobčili z velikimi naslovi preko vse strani, in eni so v uredniških člankih obsojali to nesmiselno aretacijo in pa omejenost policije, ki nič ne premisli.

Značilno je, da je bila izven minnesotske Farmer-Labor stranke socialistična v tej kampanji edina "tretja" stranka, ki je prišla v upoštevanje.

Drug mnogo obetajoč pojav je, da je zveza unij v Philadelphiaji preklicala svoje prvotno indorsiranje republikanskega governerskega kandid. Pinchota ter priporočila volilcem, da glasujejo za socialistu Maurerja. Dozdaj ni še nobena federacija unij v velikih mestih, razen milwauske, indorsirala

socialističnega kandidata za governerja ali senatorja. Sklep unijske zveze v Philadelphiaji je bil klofuta politiki vodstva American Federation of Labor, ki s svojim "nestrankarstvom" zakriva hlapčevanje demokratskim in republikanskim politikom. Še par takih sprememb, pa bodo morali biti tudi v ekskultivi in v uradu A. F. L. previdejši v "indorsiranju" kandidatov.

Veliki newyorški dnevnik so v prošli kampanji skušali posamezne postojanke zavzele za intenzivno agitacijo. Kampanja po volitvah bo v glavnem osredotočena na pridobivanje članov in na poučevanje delavcev o socializmu. Veliko važnost se bo polagalo tudi širjenju socialističnega tiska.

Upravni odbor Millard State banke na 26. cesti blizu Lawndale Ave., ki je že pred več tedni prenehala poslovati, se še vedno trudi, da jo reši pred konkurzom in razpadom. Prišla je v ta položaj, ker so mnogi vlagatelji začeli pritiskati za vloge in je prišla v nevarnost radi takozvanih "zamrznjenih aktiv", kar znači posojila, ki se jih zdaj ne more iztirjati brez velike izgube za banko. Predvsem npr. posojila na velike parcele stavbišč, za katere je trg že dolgo izčrpan, posojila na hiše itd. Direktorij banke skuša dobiti od vlagateljev izjavo, da bodo popustili gotov delež svojih vlog v banki toliko časa, da se razmere spremenijo in bo posestva zopet mogoče prodajati brez izgube. Dosedaj se je že velika večina vlagateljev zavežala pustiti del svojih vlog v banki za nedoločen čas, v slučaju, da bo ponovno otvorjena. Urad banke za reorganizacijo je soba št. 2 v drugem nadstropju postlopa banke, 3639 W. 26th St. Direktorij apelira na vse one vlagatelje, ki se še niso oglašili, da pridejo ter se posvetujejo z od-

posamezne postojanke zavzele za intenzivno agitacijo. Kampanja po volitvah bo v glavnem osredotočena na pridobivanje članov in na poučevanje delavcev o socializmu. Veliko važnost se bo polagalo tudi širjenju socialističnega tiska.

Upravni odbor Millard State banke na 26. cesti blizu Lawndale Ave., ki je že pred več tedni prenehala poslovati, se še vedno trudi, da jo reši pred konkurzom in razpadom. Prišla je v ta položaj, ker so mnogi vlagatelji začeli pritiskati za vloge in je prišla v nevarnost radi takozvanih "zamrznjenih aktiv", kar znači posojila, ki se jih zdaj ne more iztirjati brez velike izgube za banko. Predvsem npr. posojila na velike parcele stavbišč, za katere je trg že dolgo izčrpan, posojila na hiše itd. Direktorij banke skuša dobiti od vlagateljev izjavo, da bodo popustili gotov delež svojih vlog v banki toliko časa, da se razmere spremenijo in bo posestva zopet mogoče prodajati brez izgube. Dosedaj se je že velika večina vlagateljev zavežala pustiti del svojih vlog v banki za nedoločen čas, v slučaju, da bo ponovno otvorjena. Urad banke za reorganizacijo je soba št. 2 v drugem nadstropju postlopa banke, 3639 W. 26th St. Direktorij apelira na vse one vlagatelje, ki se še niso oglašili, da pridejo ter se posvetujejo z od-

SLABA PROPAGANDA ZA BREZPOSELNE

Situacijo brezposelnih izrabljajo mnogi krogi v svoje namene ali v reklamo. Komunisti zahtevajo za brezposelne stvari, ki bi si jih niti v Rusiji ne upali pričakovati. V Detroitu npr. so rekli, da bodo "razkrinkali" novega župana, ki je bil nedavno izvoljen kot prijatelj ljudstva. "Pokazali vam bomo, da mu ni za brezposelne," je rekel komunistični vodja, in peljal svojo deputacijo v mestno hišo. Župan jo je sprejel in zasljal: "Zahtevamo za vsakega brezposelnega \$20 tedenske podpore, nadalje \$5 za vsakega nepreskrbljenega otroka, ki ga ima, živila, prosto vožnjo v karah polične železnice, prosto kurjavo in razsvetljavo ter podobne ugodnosti. Nihče ne bi smel nikogar izgnati iz stanovanja, neglede, kako dolgo ne plača najemnine. Župan, ki pozna resne zahteve od neresnih, je dejal, da ni v moči posamezne občini odpraviti zlo brezposelnosti, v odpono pa stori kolikor more. S podporo \$20 na teden ter drugimi ugodnostmi seveda ne bo nič, in tako so komunisti Murphya "srečno" razkrinkali, posebno še, ko jim je dejal, da bi šel tudi on med brezposelne, če bi dobival \$20 na teden zase, njegova žena, ako bi bila preje vpisljena v industriji, isto, in potem še za vsakega njunega otroka \$5, vrhutega pa prosta živila, razsvetljavo itd.

Akcija za brezposelne mora biti resna stvar, ne pa za reklamo komunistom, Zveličavni armadi, "society" damam, raznim dobrodelnim ustanovam in kapitalističnim dnevnikom, ki situacijo izrabljajo samo ako si od nje obetajo koristi.

Socialistična stranka ima praktičen program za rešitev vprašanja brezposelnosti, program, ki je izvedljiv in ki bi v resnici pomagal. Obljube in fraze so zastoj, praktično delo pa ni tako enostavno in tudi lahko ni.

Brezposelni molijo na božjih potih

Pred tedni so podvzeli katoliški premogarji na Slovenskem romanje na Brezje, da bi jim Mati Božja priprosilala delo in boljše življenske razmere. Koncem oktobra pa je priredila tak romanje večja skupina brezposelnih delavcev iz Quebeca, Kanada, na božjo pot k Sv. Ani de Baupre. Molili so k nji, da jim priprosi delo in zaslužek.

Brezposelnost v Nemčiji

Koncem septembra je bilo v Nemčiji 3,030,000 brezposelnih delavcev. Izmed teh jih je 1,494,000 dobivalo brezposelnostno podporo.

borniki v interesu svojih vlog. Zdjaj je še čas. Ako sodišče izroči banko definitivno državnim upraviteljem, jo bodo raznim pustili, njeno imovino prodali po sedanjih nizkih cenah, in vlagatelji izgube tisoče dolarjev, bržkone do 50% svojih vlog. V slučaju reorganizacije obljubuje direktorij, da bodo vložniki dobili dolar za dolar.

MAXTON ŽELI VEČ SOCIALIZMA V DEL. STRANKI

James Maxton, voditelj neodvisne delavske stranke, graja desno krilo z MacDonaldom na čelu radi pomanjkanja socialističnih činov v vladi.

Premier MacDonald je imel na prošli konferenci angleške delavske stranke na svoji strani veliko večino glasov, medtem ko je opozicija navajala hibe njegove administracije in pa preveliko popustljivost v izvajanju socialističnega programa. Zastopniki vlade so argumentirali, da bi bili drastični koraki, kakor jih hoče opozicija, mogoči edino, če bi delavska stranka imela večino v zbornici. Vzlic temu je boljše za Veliko Britanijo, da ji načeljuje v teh kritičnih časih delavska vlada, ki stori za svetovni mir in za rešitev drugih važnih problemov vse kar je v njeni moči, kot pa, da bi se vodila vlada kapitalističnih strank in s svojo taktiko še poslabševala svetovno situacijo, argumentirajo zagovorniki kabineta. Maxton je kritiziral tudi poslanico kralja, ki se jo prečita ob otvoritvi vsakega novega zasedanja parlamenta. V nji so naglašeni vsi važnejši predlogi ter načrti, ki jih misli predložiti ali izvesti vlada. Maxton pravi, da ni bilo v prošlem prestolnem govoru ničesar, kar bi imelo kake vezi s socialistično filozofijo. Maxton je govoril v imenu leve opozicije v delavski stranki, dasi pri glasovanjih o važnih predlogih glasuje klub delavskih poslancev skoro vselej soglasno. Izgleda, da postaja notranja opozicija v delavski stranki jača, ker je levim socialistom veliko na tem, da obvarujejo delavsko stranko kompromitiranja. Rajše bi, da v ugodnem momentu izzove nezaupnico ter gre v volilni boj, kot pa da vztraja na vladi s pomočjo glasov liberalnih poslancev, ki odločujejo med predlogi delavske in konservativne stranke. Pristaši kabineta so bili dozdaj še vedno v stanju dobiti na zborovanjih delavske stranke večino in zaupnico za delo ter taktiko MacDonalddove delavske vlade. Je pa koristno za delavsko gibanje v Angliji in drugje, da se v stranki gradi stvarna opozicija proti konservativnejši večini.

Kroglje namesto kruha

V vasi Baimacla v Rumuniji so se dogodili izgredi gladnih poljskih delavcev. Zahtevali so, da jim oblast preskrbi delo ali pa vsaj toliko hrane, da bo mogoče živeti. Ker se na poziv orožnikov niso hoteli takoj raziti, so oddali vanje salvo. Posledica, več ubitih, nekaj ranjenih. Tak jim je bil odgovor na zahtevo za kruh.

Kenji in avtomobili na Ogrskem

Glasom statistike je na Ogrskem 9,000,000 konj in 6,672 avtomobilov. Pravijo, da so te številke najboljše merilo njene primitivnosti.

O REZULATU

VOLITEV

čitajte poročila
v prihodnji
številki

PROLETARCA

Glasovi iz Našega Gibanja

SLOVENSKI DELAVSKI CLEVELAND SE OTRESA MRTVILA

Živahna konferenca J. S. Z. v Collinwoodu. Triumfalna prireditev kluba št. 49 J. S. Z. v Slov. del. domu

V nedeljo 26. oktobra se je vršila v Slov. delavskem domu v Collinwoodu konferenca klubov JSZ. in organizacij, ki so v Prosvetni matici.

Tajnik konference s. Louis Zorko je otvoril zborovanje ob 2. popoldne s primernim nagovorom. Za predsednika se je bil izvoljen s. Skuk, za zapisničarja s. Trinastič. Klubi in društva, ki pripadajo tej okrožni organizaciji, so bila zastopana vsa razen dveh. Prisotnih je bilo 70 zastopnikov in gostov, kar je lepo število in precej več kot običajno. Zunanji gosti so bili Anna P. Krasna ter njen soprog Adolf iz Parkhilla, Pa., in Joseph Snoy iz Bridgeporta, O.

Na zborovanju je vladala vsesplošna živahnost. Med navzočimi je vel duh volje za preorojenje delavskega gibanja in za povečanje aktivnosti v JSZ.

Zborovalci so soglasno izjavili, da odobravajo resolucije, ki so bile priobčene v Proletarcu in Prosveti ter ena tudi v več drugih listih, namreč resoluciji pennsylvanske in vzhodnoohijske konference, kateri obsojajo napade na pokojnega Jožeta Zavertnika od strani nizkotnih karakterjev v Prosvetnem ljudskem glasu. Zborovalci so dalje izjavili, da se strinjajo s taktiko, katero je v tej zadevi zavzel Frank Zaitz, urednik Proletarca in predsednik nadzornega odseka SNPJ. Dalje resolucijo, ki obsoja element, kateri je dovedel do razkola in pevskega zboru "Zarja" in se pri tem poslužil taktike, katere cilj je "Zarjo" (odsek kluba št. 27) docela uničiti. Razvijala se je pod njegovim okriljem in z njegovim sodelovanjem, gojila je umetno pesem in bila res prvovrsten zbor, zdaj pa, ko enim vsled političnih motivov ni več prišlo, da bi bila "Zarja" še v bodoče pevski zbor kluba št. 27, so pridobili skupino pevcev in pevk za odstop ter sebe proglasili za pevski zbor "Zarja", ob enem so vložili proti klubovi (originalni) "Zarji" tožbo, da ji s sodno prepovedjo za-

branijo rabiti ime, katerega je imela ves čas, od kar obstoji. Na tej konferenci kakor zvečer na prireditvi kluba št. 49, na kateri je nastopila "Zarja", se je videlo, da ima med občinstvom velike simpatije. Konferenca je postopano njenih nasprotnikov proglasila za delavskega gibanju sovražnega čina in za provokatorstvo, ki škoduje kulturnemu delu v naselbini. Konferenca je živo priporočala "Zarji" in klubu št. 27, da naj vztrajata v borbi z nasprotniki do konca, na zavedno delavstvo pa apelira, da jima naklonita moralno in gsmotno pomoč.

Zborovalci so izrekli svoje popolno soglasje s stališčem eksekutive JSZ. v pogledu tržaškega procesa ter italijanskega fašizma, kakor ga je obrazložila s posebno deklaracijo, katero so objavili razni listi.

V zadevi Debsove radio postaje v New Yorku, katero hočejo privatni interesi s pomočjo zvezine radio-komisije uničiti, so zastopniki na tem zborovanju izjavili, da je naša konferenca pripravljena nuditi v prizadevanjih za ohranitev te postaje vso podporo, kolikor v njeni moči.

Jako konstruktivno se je razmotrivalo o prosvetnem delu, naših publikacijah, o agitaciji za pojačanje JSZ. itd. Poudarjalo se je važnost prirejanja dramskih predstav, varietnih spredov, predavanj in shodov v področju delavskih organizacij, kakršne delujejo pod okriljem JSZ. ter njenih konferenc.

Zelo živahna je bila razprava o naši agitaciji med žentvom in mladino. Dobre sugestije v tej točki spreda je podala sodruginja Krasna. V namen pospešiti naše gibanje, odnosno organizirane aktivnosti med žentvom in mladino je bil izvoljen poseben odbor šestih članov.

Za tajnika-blagajnika ohijske konference JSZ. je bil ponovno izvoljen s. Louis Zorko. Vsi prejšnji organizatorji so bi-

li ponovno izvoljeni. Zborovanje je bilo zaključeno ob 6:30 zvečer. Podrobnosti bodo razvidne iz zapisnika.

Zborovalcem so poskrbele fino večerjo collinwoodske kuharice s sodruginjo Barbič na čelu.

Ob 7:15 se je pričela v veliki dvorani prireditev kluba št. 49, ki je nam podal pester varijetni spored, to je, koncertne komade, govore, deklamacije in komično igro. Dvorana je bila nabito polna. Program je občinstvu zelo ugajal. Velik vtis na advijenco je napravila s svojim govorom sodruginja Krasna. Večinoma je bil posvečen ženstvu in mladini.

Naslednji dan (v ponedeljek večer) je sodruginja Krasna predavala v Slov. nar. domu na St. Clairju pod pokroviteljstvom ženskega odseka kluba št. 27 JSZ. Njena izvajanja so bila učinkovita in gotov sem, da bodo rodila pri nadaljnjem delu tega odseka uspeh. Udeležba je bila povoljna. Posebno ženske so se dobro odzvale.

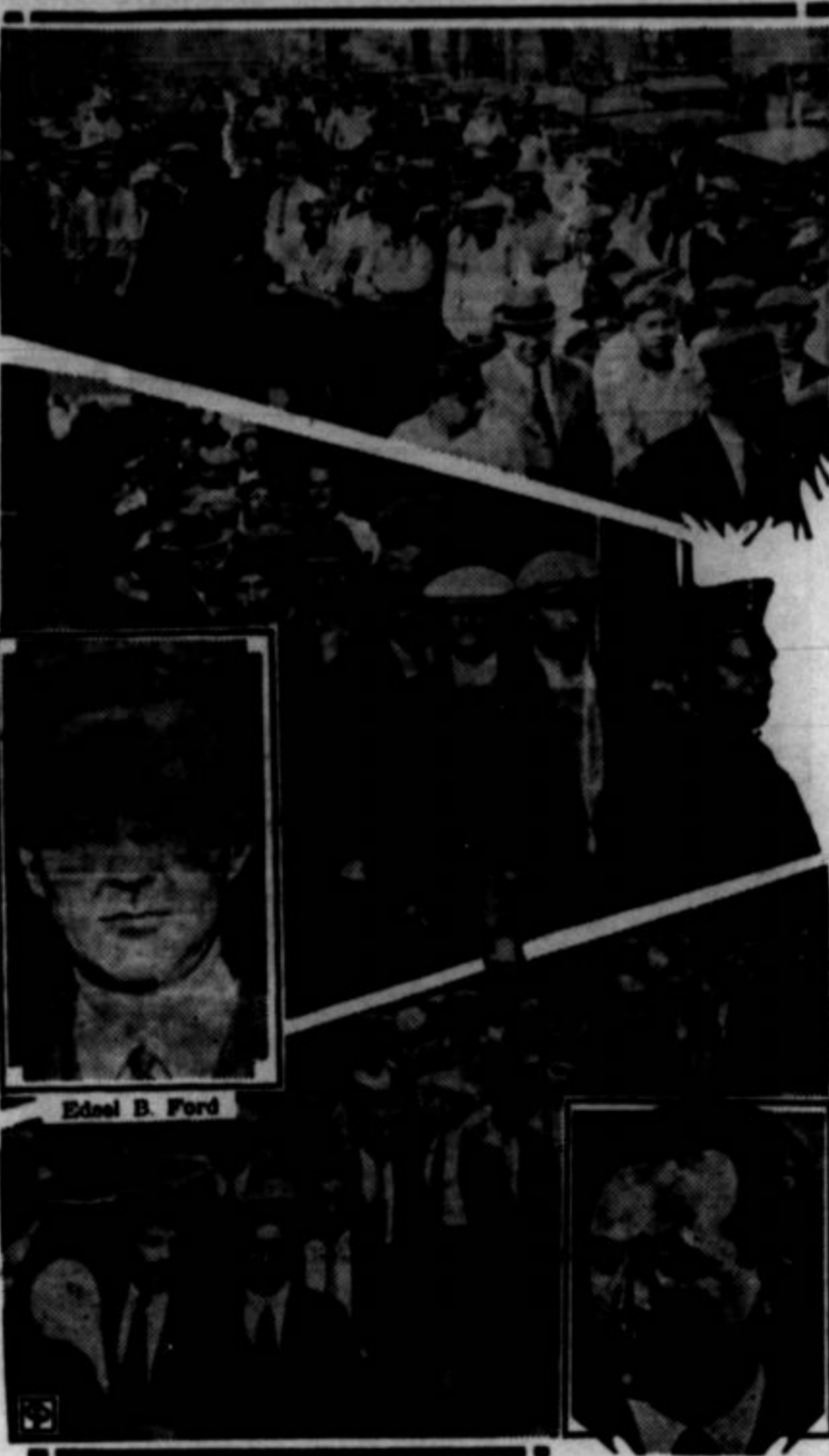
Vsa znamenja kažejo, da se sentiment delavstva obrača v toke gibanja, ki je NJEGOVO in le njemu v prid.

Poročevalec.

Vtisi z obiskov

Bridgeport, O. — V soboto 25. oktobra se je vršila priredba kluba št. 222 JSZ. v Slovenskem domu v Girardu, na kateri je govorila Anna P. Krasna in podpisala. Udeležba je bila prilična, vendar bi bila lahko večja. Pa zapreke so povsod, posebno še če gre za dobrobit delavstva. Sodruginja Krasna je poljudno obložila položaj delavstva, govorila o časopisju, o nalogi organizirati mladino in za svoja izvajanja je žela burjen aplavz. Bilo je opaziti veliko zanimanje za našo stvar. Udeležencev je bilo precej od drugod, kot iz naselbin Warren, Youngstown in Yukon. Še celo Detroit je bil zastopan. Prišel je od tam znani sodrug Semrov s soprogom. Ta priredba je dala navzočim mnogo duševnega užitka. Po končanih govorih se je razvila prosta zabava. Tudi jaz sem si nekoliko razgibal svoje stare kosti; pa kako tudi ne, če človek pride med tako prijazne sodruge in sodružice, kot so v Girardu! Klub je napravil velik moralen uspeh, ne pa finančnega radi visokih izdatkov. Sodrugi v Girardu, le naprej! Na svoje delo v prošlosti ste lahko ponosni, toda pred vami so še velike naloge. V ponos vam je, da je Proletarec v vašem kraju najbolj razširjen list. To vam bo v pomoč pri delu v bodoče. Res imate tekoče, res so okoliščine včas težke, marsikdaj kdo kaj reče kar boli ali vzlic temu — vi delate za dobro stvar, delate iz prepričanja, na kakršnega je vsak zaveden delavec pošten. Hvala vsem za naklonjenost in prijaznost.

BREZPOSELNOT V DETROITU

Edsel B. Ford

Mayor Frank Murphy

V Detroitu so uvedli registracijo brezposelnih, v namenu, da bo tak seznam služil raznim odborom pri oddajanju služb najpotrebnejšim Detroitčanom, kolikor jih bo na razpolago. Plače za "izredna" dela, katere jim dajejo, so tako nizke, da zadostujejo komaj za hrano. Mnogi na sliki so brezposelni delavci pred uradi, kjer čakajo, da pridejo na vrsto in se registrirajo. Na levi je Fordov sin Edsel, ki vodi eno akcijo za pomoč brezposelnim, spodaj pa je novi župan Frank Murphy, ki si tudi prizadeva omiliti situacijo kolikor je v njegovi moči. Cenijo, da je v Detroitu stalno brezposelnih okrog 100,000 delavcev.

Naslednji dan smo se odpeljali na konferenco JSZ. v Collinwood. O nju, ki je njegovo in zanj. Joseph Snoy.

Protestni shod proti fašizmu

Forest City, Pa. — Tu se je 12. oktobra vršil protestni shod proti fašistični eksekuciji Slovencev v Trstu in proti zatiranju Slovencev v Italiji. Govorniki so bili od vseh struj, izmed Amerikancev pa kongresnik L. T. McFadden in član pennsylvanske zakonodaje F. T. Gedder. Izmed Slovencev je govoril domači župnik, nekaj drugih in pa Tony Zaitz, katerega izvajanja so navzočim posebno ugajala. Sprejeta resolucija je bila izročena imenovanemu kongresniku, ki je obljubil, da jo odda v Washingtonu na pristojno mesto. — Poročevalec.

Gostje na "Naprejevi" slavnosti

Milwaukee, Wis. — Na slavnosti dvajsetletnice soc. pevskega zbora "Naprej" 2. nov. v S. S. Turn dvorani je bilo tudi mnogo gostov iz Chicaga, Waukegana, Sheboygana in nekaj iz drugih naselbin od blizu in daleč. Chicago je bilo boljše zastopano kot kdaj poprej. Nekateri Čičažani so se potožili, da so morali dolgo iskati dvorano, ker v oglaših in na knjižici, v kateri je spored, ni njenega naslova. V bodoče bo treba paziti, da se taka pomota več ne prijeti.

Od "Konca poti" na "Savin" koncert

Chicago, Ill. — Težka igra "Konec poti", ki jo je vprizoril klub št. 1 v nedeljo 26. oktobra, je bila naša prva prireditev v tej sezoni. Druga bo v nedeljo 30. novembra, ko priredi v dvorani ČSPS. koncert pevski zbor "Sava". Nabavite si vstopnice v predprodaji.

Za uspešnost vprizoritve omenjene igre se je veliko trudil tajnik in član dram. odseka Peter Bernik in njegovi sodelavci. Za uspešnost prihodnjega "Savinega" koncerta pa se trudi pevovalca Jacob Muha, "Savin" odbor ter pevci in pevke. — P. O.

Čemu napredna društva vaša naselbine ne oglašajo svojih priredb tudi v "Proletarcu"?

ZAPISNIK PENNSYLVANSKE KONFERENCE J. S. Z.

Konferenca klubov JSZ. in društev Prosvetne matice za zapadno Pennsylvanijo se je vršila v nedeljo 26. septembra v naselbini Moon Run.

J. Ambrozich (klub št. 175, Moon Run) opisuje razmere v naselbini, o učinkih brezposelnosti na naše gibanje in o razvoju kluba.

Zastopnik druš. št. 88 SNPJ. podaja obširno poročilo in obljubljuje od njihove strani nadaljnjo kooperacijo.

Razne zadeve. Konferenci je bila predložena resolucija z ozirom na napade zoper pokojnega Jožeta Zavertnika, ki so bili priobčeni, kolikor nam znano, v dveh slovenskih listih. Bila je sprejeta zaeno z dodatkom, da se jo čimprej priobči v Proletarcu. (Bila je objavljena v Proletarcu 9. oktobra in se jo smatra za del tega zapisnika.)

Zapisnik prejšnje konference, ki se je vršila aprila 1930 na Lawrence, z malimi popravki sprejet.

L. Glasser predlaga, da konferenca izvoli informacijski biro, v svrhu, da bo seznanjal javnost z delom konference. Predlog sprejet. Izvoljena sta Frank Virant (Sygan) in Frank Samsa (Canonsburg). Tajnik tega biroja je J. Ambrozich.

Korespondenca. Prečitano je pismo s. John Terčelja, v katerem omenja vzrok svoje odsotnosti iz tega zbora in izraža željo, da bo na prihodnji konferenci gotovo navzoč. Sodrugi vzamejo pismo na znanje z željo, da sodrug Terčelj čimprej popoimoma okreva.

Pismo s. Snoya, tikajoče se agitacije in njegov pozdrav sprejet na znanje.

Pisma iz urada JSZ. in Proletarca se sprejmejo na znanje in o njima se razpravlja pod tozadevnimi točkami.

Tajnik Ambrozič poroča, da znaša blagajna Konference \$56.86. Nadzorni odbor poroča, da je račune pregledal in so v redu. Obe poročili se vzame na znanje.

Predlagano in sprejeto, da se Konferenca zahvali druš. 259 SNPJ, v Bridgevillu, Pa., za sodelovanje in naklonjenost ob priliki konferenčnega piknika 31. avgusta t. l.

Prečita se poročilo sodruge Terčelja o VIII. rednem zboru JSZ. v Detroitu, kjer je bil delegat naše konference. Se sprejme na znanje in odobri.

Poročila zastopnikov: Louis Bertl (klub št. 118, Canonsburg) pravi, da je imel klub velike težkoče pri svojem delu, toda jih je premagal brez večjih notranjih kriz in sedaj pristopajo v klub tudi mlajše moči, oziroma mladina, kar mu obeta večji napredek.

Prihodnja konferenca se bo vršila zadnja nedeljo meseca februarja 1931 v Pittsburghu, Pa., v Slovenskem domu na Butler St.

Frank Pustovrh (klub št. 13, Sygan) pravi, da je članstvo aktivno kolikor je v danih razmerah mogoče.

Predlagano in sprejeto, da se da iz konferenčne blagajne \$10 v podporo listu, nabralo med udeleženci pa se je v isti namen \$8.20, skupaj \$18.20.

Anton Schaffer (druš. Bratstvo št. 6 SNPJ) omenja, da člani radi pomagajo na prireditvah, kar se je videlo posebno letos in je naklonjeno delavski stvari. K temu govore še razni drugi udeleženci, naglašajoč, da je treba priredbe, na katerih veje duh delavske zavednosti, čimbolj pospeševati.

Geo. Smrekar (druš. 122 SNPJ, W. Aliquippa) pojasnjuje, da je gibanje v njegovem okrožju ovirano radi razmer. Zavedni delavci se ne gibljejo svobodno radi špijonaže, ki pazi na njihove aktivnosti. V društvenem oziru se stori za napredek kolikor mogoče. Tudi k temu poročilo se oglašijo razni zastopniki s svojimi pripombami. Jasno sliko o položaju je podal s. Kavčič iz Sygana.

Dnevni red izčrpan, zaključek se je.

Anton Zornik, predsednik. Jacob Ambrozich, tajnik. Louis Britz, zapisnikar. ...

Sodrugom v Clevelandu. Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialističnega vzgoja in v borbi za naša prava.

Dobri znaki in uspehi

1. Konferenca JSZ. 26. oktobra v Clevelandu je imela velik poset zastopnikov klubov in društev Prosvetne matice in bila je ena najživahnejših v obstoju te okrožne organizacije.
2. Priredba kluba št. 49 JSZ. v collinwoodskem Slov. del. domu 26. okt. je bila prvovrsten uspeh. Spored dober, dvorana polna.
3. Dramska predstava kluba št. 47 JSZ. v Springfieldu 26. okt. je privabila v prenovljeni Slovenski dom polno dvorano občinstva. Klub ga je s predstavo popolnoma zadovoljil.
4. Slavnost dvajsetletnice soc. pevskega zbora "Naprej" v Milwaukeeju 2. nov. je posetilo nad tisoč ljudi. Dober spored. Velik moralni uspeh.
5. Priredba kluba št. 222 JSZ. v Girardu s stališča moralnega uspeha fino uspela.
6. Klub št. 1 v Chicagu si je z uspešno vprizoritvijo drame "Konec poti" upletel v svoj seznam klasičnih iger nov list. V posrečenem izboranju klasičnih in socialnih iger ima prvenstvo izmed vseh slovenskih ameriških odrov.
7. Shodi tekem prošle kampanje, ki so jih aranžirali naši sodrugi, so mnogo pripomogli k ojačanju socialistične stranke.
8. Volitve so končane. DELO, ki ga vrši naše gibanje na kulturnem in političnem polju, ni končano. Naprej, da dosežemo nove uspehe!

CHICAGO

V nedeljo 30. novembra v dvorani ČSPS.

KONCERT

"SAVE"

O priredbi v Collinwoodu

Collinwood, O. — Klub št. 49 JSZ. Je imel v medvojni in povojni dobi burno zgodovino. V krizah je valed razmer večkrat prenehal. Dobili so se vselej sodrugi, ki so ga prej ali slej obnovili in vodili dalje.

Ni čuda, ako smo v dvomu za uspeh naše priredbe, ki so se vršila v nedeljo 26. oktobra v Slovenskem delavskem domu. Ne da bi se bili radi programa, kajti kar se tega tiče, smo bili uverjeni, da bo dober.

Bili smo v dvomu in delali. Storičili smo vse kar smo mogli, da oskrbimo za to prireditev prvovrsten spored. S soprogo sva prodala 40 vetopnic in predprodaji, in predprodajo amatramo za najboljšje oglašanje.

Bili smo v dvomu in delali. Storičili smo vse kar smo mogli, da oskrbimo za to prireditev prvovrsten spored. S soprogo sva prodala 40 vetopnic in predprodaji, in predprodajo amatramo za najboljšje oglašanje.

Nismo pretiravali, ko smo objubovali, da bo to eden najboljših sporedov "vaudevilske sorte", kar jih je še bilo na slovenskih odrih v Clevelandu. Seve, niso bile vse točke prvovrstne. Toda med njimi so bile tudi take, ki so same na sebi bile vredne vstopnine 50c.

Popoldne se je vršilo v istem domu zborovanje ohijske konference JSZ., na katerem so bili zastopniki klubi JSZ. in društva Prosvetne matice. Čas za to zborovanje je bil kratak, kajti marsikaj bi bilo še treba razmotrivati, toda treba je bilo končati zaradi večernega sporeda. Nismo se bili gotovi z večerjo, ko je ljudstvo začelo prihajati v auditorij. Bilo je označeno ter oglaševano, da se prične priredba ob 7., kajti če rečemo ob 7., pridejo ljudje ob 8., ali tokrat je bilo že ob 7:25 polovica dvorane napolnjena in ob 7:30 so pa zahlevali s ploskanjem pričetek. Morali smo opustiti godbene točke orkestra, ker je bila godba "Bled" prva na programu, par njenih godbenikov pa je moralo iti potem igrati drugam.

Sledil je "Jadrarov" kvartet — Podboj, Novak, Dujmovič in Stanovnik — ki je bil obizno klamiranc.

Mala Ida Coff je predvajala plesni komed. Nalogo je dobro izvršila. Ellen Burges, majhna deklica, se je malo pomotila pri igranju na klavir, je pa toliko boljše igra. Po tej točki je bil predstavljena s. Hockenbrouck, zastopnik socialistične stranke tega okruga, ki je v svojem govoru pojasnjeval, čemu je za delavce koristno, da so člani socialistične stranke in da glasujejo za socialistične kandida-

HENRY FORD SUŠI EVIPOPO

Henry Ford, ameriški avtomobilski magnat, je predlo polotje prepotoval mnoge evropske kraje in študiral, kako bi lahko svoje investicije v inozemstvu izboljšal, da bi mu donosale živov profit. Svoje tovarne in osredstva, ki so združena s manjšimi delavnicami za sestavljanje ter popravljanje njegovih avtov, pa so v mnogih evropskih mestih. Delavcem v svoji tovarni v Dagenhamu na Anglijskem je nedavno zabijal, da jim je uživanje alkoholnih pijač prepovedano. Ta ukaz jih je pripravil v veliko nejevoljo. Ford je prepričan, da v dohodnem času tudi Evropa dobi prohibicijo, pa je hoče on s takimi odredbami posepeti. Na sliki od leve na desno je Henryjeva žena, drugi je Henry, in na desni je lastnik hotela v mestu Baden-Baden, kjer je Ford stanoval, ko je bila vzeta ta slika.

Govoril je 10 minut in žel precej aplavza. Nato je bila predstavljena Anna P. Krasna iz Parkhilla, Pa.

Vedeli smo, da je literarna delavka, in da je priljubljena posebno mladini valed svojega sodnikovanja pri M. Listu, zato je bilo v dvorani tudi precej otrok, ki so prišli, da jo vidijo. Nismo pa vedeli, da ima tudi govorništvo dar. S svojim donečim glasom in izbranimi besedami napravi jako dober vtis. Je pa še eno. Iz njenih ust prihaja delavski evangelij. Delavskim ženam tolnači, čemu se jih pričakuje v delavsko gibanje. Ona je rojakinja iz Vipave. Navzoči Vipavci in Kraševci so bili zelo ponosni, da prihaja ona iz njihovih krajev.

Govorila je 15 minut, ker smo morali čas omejiti radi obsežnosti sporeda, toda v tem času je veliko povedala. Pojasnila je, da jo je v socialistično stranko privedla žena življenja. Apelirala je na matere, da vzgajajo svoje otroke v duhu zavednega delavstva, da pa bodo to mogle, morajo same postati zavedne delavske žene. Priporočala jim je tudi, naj uče svoje otroke slovenskega jezika. Če znajo otroci jezik svojih staršev, je dan velik pogoj, da se otroci in starši boljše razumejo in vzljubijo. Nisem narodnjakih nazorov, je rekla govornica, toda to ne pomeni, da mi ne ljubimo svoj narod. Rad bi citiral še drugo, kar je govorila, toda dopis bi postal preobširen. Za svoja izvajanja je žela obilen aplavz.

(V ponedeljek, večer po naši priredbi, je predavala v S. N. D. na St. Clairju pod avspicijo ženskega odseka kluba št. 27 JSZ. Navzočih je bilo okrog 300 ose. Kadar imate priredbe, vam priporočam, da povabite za govornico sodrujino Krasno.)

Ko je končala, se je na odru pokazala vizija, ali kakor pravimo, živa slika. Za kulisami je pel možki zbor "Zarje" delavsko himno. Ko je zbor nehali, je zapela vrhu slike Stephaniea Cesnik-Tollar "The Song of Flame" (Pesem ognja), ki je vzeta iz operetnega (zvočnega) filma, kateri prikazuje prizore v početku ruske revolucije. Predvaja jih National Picture Corp. V filmu je imela glavno vlogo Bernice Clair. Pesem je povsem revolucionarnega značaja. Pri vajah se je pokazalo, da bi morala pianistka igrati v svrhu spremljanja precej glasno, ker je bilo treba sliko privedi bolj zadaj odra in pozicija pevke je bila visoko v sliki. Eni so oporekali, češ, da je pianistka spremljala preglasno ter je vsled tega dušila glas pevke. Pomagati se ni dalo. Če bi igrala tišje, bi je pevka ne slišala. Po tem nastopu je bilo 10 minut odmora.

Po odmoru so nastopili tirolski kmetje (Die Bauern Gruppe). O boy —, ko so nehali, je nastal aplavz, da se je tresla dvorana. Igrali in peli so tri komade in bili na odru skoro pol ure, in še jih je avdijenca zahvalovala nazaj Ampak ni bilo časa. Za njimi je nastopila "Zarja", ki je žela obilo priznanja.

Zaključna točka je bila komična enodejanka "Saljiva botra Nerga", v kateri so nastopili Vinko in Iva Coff ter Vid Jančić Privabila je mnogo smeha.

S tem je bil spored zaključen, in začela se je plesna zabava v spodnji dvorani. O programu so se ljudje v splošnem prav pohvalno izražali. Seveda, treba je bilo mnogo dela skoz pet tednov in dalje. Da le trud ni bil zastoj. Videli smo: v organizaciji, slogi, iskrenosti in dobročelnosti je moč. More power to such.

Med drugimi je nas posetil Joseph Snoy, ki je postal javnosti znan valed svojih velikih uspehov pri agitaciji za razširjenje Proletarca; nadalje Sidney Yellen, tajnik socialistične stranke v državi Ohio, Adolf Krasna, ki je soprogram naše govornice in tajnik kluba št. 5 JSZ., dr. Kern in mnogi drugi znanci. Seve, od kluba št. 27 so prišli kakor pravimo polnoštevilno in tudi nekaj od kluba št. 28. Mnogo je bilo priaznega rokovanja. Frank Barbič.

Kako bodo socialisti vzeli bogastva kapitalistom?

Collinwood, O. — Kako naj delavci vzmajo kapitalistom milijarde imovine, ako jih ne mislijo okraštati, tatvina pa je grešno dejanje?

Pokojni čikaški župnik Anton Sojar je v neki debati v Chicagu priznal, da so duhovniki zmogli tolažiti duše, ali za prazne želodce nimajo tolažbe, ker želedec zakrva hrano, ne pa tolažilne besede.

In v tem je ves zakon. Da živiti, moraš imeti pogoje; in pogoji so tukaj. Hrane se pridela veliko več kot jo ljudje potrebujejo, tudi oblike, obval, pohištva itd. se producira veliko več kot pa ga je mogoče prodati. Vsega je na ostajanje. Pa vedno strada in preteba milijone ljudi. Kljub izpopolnjevi zdravniški in medicinski vadi umirajo stotisoči, ker ni zadostne hrane, ker nimajo dovolj kuriva, ker ni denarja za zdravilne in medicinske.

Čemu? Zato, ker je sedanja uredba taka, da kapitalisti, ki ne delajo, posedujejo skoraj vsa bogastva, delavci pa živijo v iznemoglosti. Kako pa naj se to spremeni? Tako, da bodo tisti, ki bogastva spravljajo skupaj, ista tudi posedovali.

Torej jih morajo vzeti? Ampak je to tatvina? Ne! To se lahko stori čisto pravilno po božjih in človeških postavah. Pregovor pravi, da je ljudski glas božji glas. Zakon pa pravi, da kar sklene večina zbornice, to je postava, po kateri se mora ravnati tudi manjšina.

Poljimo v zakonodaje večino socialistov, izvolimo socialističnega predsednika, in v nekaj letih bodo čisto legalno izvršili tak preobrat, da se bo svet 2000. let. Recimo, da se bi tistih 21,000,000, ki so glasovali za Smita in Hooverja, izrekli za socializem, ali vsaj nad polovico milijonov. Mislite, da bi imeli sedaj to krizo? Ali da bi se vam zniževalo plače, in da se bi vsak tako nečloveško priganjal? To silne krize imamo zaradi kapitalistov, ker hočejo iz vaših srag izžeti čimveč profita. Plačajo malo, vi ne morete kupiti vsega nazaj kar naredite, pa nastane kriza. Pod socializmom bo profit nepotreben in nemogoč za poseznike, s sistemom profita odpade tudi korupcija.

Socialistična večina bo sklenila: Zelenice, plova, klavnice, radio, telefonske in telegrafične naprave, rudniki vseh vrst, železnice in druga velika industrija postane od tega in tega dne naprej last države. Prejšnjim lastnikom pa se bi dalo priliko dobiti službo, za kakršno so sposobni da ne bi bili izročeni pomanjkanju. S tako večino bi potegnile tudi vrhove sodišče, ker ne bi imelo drugega izhoda.

Ko je bila sprejeta prohibicija, je to pomenilo uničenje kapitala v vsoti več sto milijonov, ki so bili investirani v pivovarstvih, distilirijah, v tovarnah za izdelovanje opreme salunov itd. Ali jim je država plačala za to "konfiskacijo" kako odškodnino? Ne, pač pa je lastnike celo obsojala na visoke denarne globe in zaporne kazni, če so skušali svoje obrate tajno uporabljati za izdelovanje prepovedovane pijače. Milijonarjem, ki so preje bogatejši s pivovarstvi in distilirijami, je premoženje valed prohibicijske postavbe sploh, in nobeni očitki, da jih je država okradla, nič ne pomagajo.

Tako bo tudi glede omejenih obratov. Vse kar se za izvedbo socialističnega programa potrebuje, so glasovi — večina glasov, pa ne bo treba nobene revolucije in "tatvine".

Frank Barbič.

Anton Zornik
HERMINIE, PA.
Trgovina s mešanim blagom.
Peč in pralni stroji na posebnost.
Tel. Herminie 2221.

Jugoslovenska socialistična zveza PRIDRUŽENA SOCIALISTIČNI STRANKI

Naslov: Jugoslav Federation, S. P. 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Eksekutiva Socialistične Stranke: Morris Hillquit, New York, N. Y., predsednik; Daniel W. Hoan, Wisconsin; James O'Neal, New York; Alfred Baker Lewis, Massachusetts; Lillian Wilson, Pennsylvania; Jasper McLevy, Connecticut; James H. Maurer, Pennsylvania; Meta Berger, Wisconsin; Jos. W. Sharts, Ohio. — Eksekutivni tajnik Clarence O. Senior. Glavni urad: 2653 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.: Eksekutiva J. S. Z.: Frank Alesh, Peter Kokotovich, Geo Maslach, Filip Godina, Fred A. Vider, F. S. Tauchar, Frank Zaitz. Nadzorni Odbor J. S. Z.: Donald J. Lotrich, Blaž Novak, John Lalich.

Prosvetni Odssek J. S. Z.: Charles Pogorelec, Andrew Miško in John Olip. Nadzorni Odbor Slov. Sekcije J. S. Z.: Frank Margolla, Angeline Tich, Mary Udovich. "Proletarac"

glasilo in last slovenske sekcije JSZ. UPRAVNI ODBOR PROLETARCA: John Olip, predsednik; Fred A. Vider, podpredsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; Vinko Ločnikar, Donald J. Lotrich, Anton Garden, nadzorni odbor. Urednik: Frank Zaitz. Upravnik: Chas. Pogorelec.

ILLINOIS
Št. 1, CHICAGO.—Tajnik-blagajnik Peter Bernik, 2453 S. Central Pk. Ave. Organizator Frank Zaitz. Zapisnikar John Turk. Zboruje vsaki četrti petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.
Št. 3, OGLESBY, ILL.—Tajnik-blagajnik John Pohar, Box 63. Organizator John Hotko. Zapisnikarica Christina Navdešnik. Seja vsako 3. ned. v mes. ob 7 zv., pri S. Fr. Dušaku.

OHIO
Št. 2, GLENCOE.—Tajnica Albina Kravanja, Box 66. Seje vsako tretjo nedeljo dopoldne pri tajnici.
Št. 9, POWER POINT.—Tajnik Jacob Bergant, R. D. 2, Box 19, Lisbon, O.
Št. 11, BRIDGEPORT.—Tajnik Jos. Sney, R. F. D. 2, Box 7. Zapisnikar Tony Kravanja. Organizatorja: Louis Gorenc in Frank Blatnik. Seje vsako 3. ned. v mes. v društveni dvorani.
Št. 25, POWHATAN POINT, O.—Tajnik-blagajnik John Merzel, Box 344. Organizatorja Frank Šabec in John Krall. Zapisnikar John Karstevc. Seja 1. ned. v mes. ob 10. dop.

INDIANA
Št. 4, LA SALLE, ILL.—Tajnik-blagajnik Peter Banich R. 1. Organizator Math. Vegrich. Zapisnikar Joseph Novak.
Št. 20, CHICAGO.—Tajnik Stojko Stanojevič, 2250 Clybourn Ave., organizator Sava Bojanovich, zapis. Geo. Maslach. Zboruje zadnje soboto v mes. zvečer v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave.
Št. 45, WAUKEGAN.—Tajnica-blagajnica Anna Mahnic, 624 Helmholtz Ave. Organizator Martin Judnick. Zapisnikar Rudolph Skala. Zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu v Slov. nar. domu.

INDIANA
Št. 41, CLINTON.—Tajnik Ignac Spendal 1133 Anderson St. Organizator Partol Oblak, zapisnikar John Škof. Seje zadnje nedeljo v mesecu.
KANSAS
Št. 21, ARMA.—Tajnik-blagajnik Anton Sular, Box 27. Zapisnikar Martin Gorenc. Organizatorji: Arma, Anton Sular; Franklin, Louis Markovich; Breezy Hill, Math Uelpi; Gross, John Kustelj; Cockerill, Joseph Pillich. Redne seje se vrše vsako drugo nedeljo ob 2. pop. v Moose Hall, Arma.

MICHIGAN
Št. 114, DETROIT.—Tajnik-blagajnik Peter Kisovec, 8995 Sherwood Ave. Organizator John Vitez. Zapisnikar Franjo Kuhovski. Seje vsako tretjo soboto v mesecu ob 8. zvečer na 116 W. 6 Mile Rd.
Št. 115, DETROIT.—Tajnik-blagajnik J. Devyak, 566 S. Rademacher Ave. Organizator Jos. Aniček, Ant. Aniček in Frank Klančnik ml. Zapisnikar Anton Steffler. Zboruje vsako drugo nedeljo dopoldne v Slov. del. domu, 437 Artillery Ave.

INDIANA
Št. 189, BLAINE.—Tajnik Mike Smerdel, Box 92. Organizatorja A. M. Bradley in L. Androjna. Zapisnikar Nick Glagovec. Seje vsako drugo nedeljo pop. pri S. Jos. Šumerju.
Št. 222, GIRARD.—Tajnik John Kocin, 1006 State St., Louis Blazich, blag.; organiz. John Tancek, zapis. Anton Dobrovolc. Seje vsako 2. ned. v mesecu ob 10. dop. v Slov. domu.
Št. 232, BARBERTON.—Tajnik-blagajnik John Jankovich, 464—4th St., N. W. Organizator John Jankovich, za Kemore Jos. Jereb. Zapisnikar Lovrenc Frank. Seje vsako 2. ned. v mesecu ob 10. dop. v dvorani dr. "Domovina" na 14. St.

PENNSYLVANIA
Št. 5, FRANKLIN-CONEMAUGH.—Tajnik Adolph Krašna, Box 33, Park Hill. Zapisnikarica Anna Krašna. Organizatorji: Andrew Vidrich, Frank Podboj in Anton Gabrenja. Seje vsako 3. nedeljo v mes. ob 2. pop. v Slov. izob. domu v Franklinu.
Št. 10, FOREST CITY.—Tajnica Jennie Zaitz, Box 924.

WISCONSIN
Št. 37, MILWAUKEE.—Tajnik-blagajnik Frank Perko, 831 W. National Ave. Organizator Jacob Rožič. Zapisnikar Albert Hrat. Seja vsaki drugi četrtek v mesecu.
Št. 180 WEST ALLIS.—Tajnik-blagajnik Anton Dembar, 822—85th Ave. Org. in zapis. Jos. Radelj, st. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9. dop. v Kraljevi dvorani.
Št. 235, SHEBOYGAN.—Tajnik-blagajnik Frank Nagoda, 1508 Colorado Ct. Zapisnikar Anton Simenc. Organizator John Resnik. Seje vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dop. v Fludernikov dvorani.

WYOMING
Št. 15, SUBLET.—Tajnik in organizator John H. Krasnik, Box 165; zapisnikar Fr. Krasnik.
CLANI AT LARGE
X. Y. Z. (2).
John Petrich, Youngstown, O.
Frank Klun, Chilholm, Minn.
Frank Kovach, Nanticoke, Pa.
N. Y.
George Smrekar, W. Aliquippa, Pa.
Anton Blasič, Fontana, Calif.
Andy Obed, Homer City, Pa.
Henrik Pečarič, Kravn, Pa.
Fr. in Cecilija Lipar, Steward, N. Y.
K. in Mary Erzožnik, Red Lodge, Mont.
Paul Chesnik Toronto, O.
Max Martz, Buhl, Minn.

KONFERENCA J. S. Z.
Št. 1, ZAPADNA PENNSYLVANIA.—Tajnik Jacob Ambrozic, Box 286, Moon Run, Pa. Organizatorja: John Terčelj in Geo. Smrekar. Pub. odssek: Frank Wirant (Sygan); Frank Samsa, Canonsburg.
Št. 2, OHIO.—Tajnik Louis Zorko 1118 E. 66th St., Cleveland, O. Organizatorji Karl Trinajstič, Jos. Lever in Anton Jankovich.
Št. 4, severni ILLINOIS in WISCONSIN.—Tajnik Anton Garden, 2453 S. Central Park Ave., Chicago, Ill. Organizatorji: Za Sheboygan John Suppanschik; Milwaukee, Tony Kammiker; West Allis, Mrs. Mary Somrak; Waukegan, Vinko Pink; Chicago, Donald J. Lotrich.
Št. 5, zahodni OHIO in WEST VIRGINIA.—Tajnik Joseph Sney, R. F. D. 2, Box 7, Bridgeport, O. Organizatorji: Mike Smerdel, Blaine; Mary Pirc, Glencoe; Louis Gorenc, Bridgeport; Nance Zienberger, Piney Fork.

Tajnike klubov ter Konferenc prosimo, da naj nam vse spremembe v odborih in naslovih točno sporoče, da bo imenik vedno popoln.

STIRIDESET SLOVENSkih DOMOV V PENNSYLVANIJI

V Slovenskih naselbinah v Pennsylvaniji je 40 slovenskih dvoran, ki poslujejo pod imeni kot Slovenski narodni dom, Slovenski delavski dom, Društveni dom, Izobraževalni dom itd. Eni izmed teh predstavljajo precejšnjo vrednost. V mnogih je prostora za 400 sedežev in več.

V slovenskih naselbinah države Ohio je 10 slovenskih domov. Kateri predstavljajo večjo vrednost, ohijski ali pennsylvanski?

Na to vprašanje odgovori statistika, ki jo priobči o slovenskih domovih v Ameriki prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja.

Skoro vsi domovi so se odzvali na apele za podatke, ki so jih priobčili razni listi. Izmed večjih domov sta bila samo dva — dom v Lorainu, O., in La Sallu, Ill., ki nista poslala zaželenih informacij. Izmed 40 dvoran v Penni nam niso poslale podatkov uprave dvoran v sledečih naselbinah: South Fork, Bridgeville (dve dvorani), Avella, Claridge, Bishop, Broucton, Coverdale,

Harwick Southview, Renton, Presto in So. Brownsville. Vprašanja, na katero bo odgovorila statistika v Koledarju, so sledeča: Ime dvorane. Datum in letnica otvoritve. Gradbeni stroški in sedanja vrednost. Kdo je lastnik. Ako je delniška družba, ali imajo večino posezniki ali društva. Za koliko sedežev ima dvorana prostora. Koliko ima dom manjših dvoran in drugih prostorov? Ali se izplačuje z rednimi, ali je treba tudi izrednih dohodkov.

To bo prvič, da bo objavljen tak pregled, in prvič bo naša javnost dobila priliko izvedeti, kolikšno vrednost predstavljajo slovenski domovi širom Amerike. Koledar izide v začetku decembra, kot običajno. Razen te statistike bo imel seznam slovenskih kulturnih društev, zgodovinski spis o postanku in tragičnem koncu slovenske kolonije Rajska dolina v Californiji, in razne leposlovne ter druge spise, ki so jih prispevali tukajšnji in starokrajski sodrujini Ameriškega družinskega koledarja.

ZDAJ LAHKO DOBITE TO GLASOVITO TONIKO ZA 50 CENTOV
Izredna novost! Za 50c lahko dobite sedaj to glasovito toniko, ki vas reši železodčnih nerednosti,
vnetja na jetrih, zapeke in splošna enomogli. Da kar najbolj razširimo to izredno zdravilno iznajdbo smo se odločili za prodajo Trinerjevega grenkega vina v malih steklenicah po 50c. Razume se, da si boste že vnaprej lahko nabavljali velike ekonomske steklenice po navadni ceni \$1.25.
Ta novost — steklenica za 50c, vam omogoča, da poskusite ta izvrstni lek za malo ceno.

Ne trpite na železodčnih in drugih notranjih boleznih, zabasnosti itd. Ne jemljite raznih cenenih pilul za prebravo! Rešite se neravnosti in vedne utrujenosti! Ta znamenita tonika vam služi četverostroke — za želedec, jetra, mehur in prebravo — prijetno odlična je krepil ves telesni sistem, pomaga prebavi hrane in krepča energijo.
Trinerjevo grenko vino sestoji iz Buckhorn cascade, sladnega ekstrakta iz kalifornijskega vina ter drugih zdravilnih zelišč. Tisočim je pomagal.
BREZPLAČNA 10-dnevna poskušnja
Napravite poskus na našo odgovornost. Pojdite k lekarnarju in si nabavite steklenico Trinerjevega grenkega vina, jemi jo ga po navodilu na steklenici 10 dni in ako se ne boste počutili bolje, mu izročite preostanek in on vam bo povrnil denar. Ne odlašajte — poskusite to izvrstno zdravilo še danes.

Triner's Bitter Wine

KLUBOM IN DRUŠTVOM
ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?
OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!
Razveselite svoje in prijatelje v stari domovini z vašim posetom v praznikih.
POSEBNI BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO
na divnem Cunardovem parobrodu
AQUITANIA, ki odpluje iz NEW YORKA v CHERBOURG
v sredo 3. decembra
pod osebnim vodstvom gosp. M. EKEROVIČA iz newyorškega urada Cunard Linije, ki je dobro znan našim potnikom; skrbel bo za vso udobnost izletnikov in jih rešil vseh potniških skrbi. Obilo zabave, udobne kabine in dobra domača hrana za parnika.
Poskrbite si rezervacijo takoj. Obrnite se na našega lokalnega zastopnika, ali pa na
CUNARD LINE 346 No. Michigan Ave., CHICAGO, ILL.
"Za varnost vašega denarja si kupite Cunard Traveller's Ichn."

Izbaja vsak četrtak.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

PALESTINA

Med vojno, ko so zavezniški potrebovali vsakojako pomoč, so bili zelo radodarni in obilni. Zateku so se z njimi po pomoč tudi k Zidom. Član tedanje angleške vlade lord Balfour jim je obljubil, da dobe v Slučaju zmagave zaveznikov Zidje Palestino, katero imajo pod protekcijo Anglije zopet sprejme v svojo "domovino". Balfourjeva obljuba se je po končani vojni upoštevala, Zidje so dobili v Palestini posebne privilegije, začeli so se naseljevati vanjo iz vseh krajev, največ iz Poljske in Rusije, Zidje drugod pa so zbrali za financiranje kolonizacije, za židovske ustanove v Jeruzalemu in drugih mestih v Palestini milijone dolarjev. Penetriranje židovstva "na jutrovem" so Arabci in ob enem strahoma opazovali. Zidje so se s svojimi kupčijskimi in irigacijskimi metodami polasčali zemlje in trgovine, med Arabci pa je jeza naraščala, in tako je prišlo do znanih izgrede med Zidi in Arabci, v katerih je bilo mnogo ljudi na obeh straneh ubitih ter veliko imovine pokončane. Liga narodov je zahtevala od Velike Britanije, da boljše pazi na svoj mandat v Palestini. Nedavno je angleška delavska vlada izdala deklaracijo, v kateri naznanja svetu sprememo svoje zunanje politike v Palestini. Naseljevanje Židov se omeji in interese Arabcev se vzame v boljše varstvo.

Zidje vsepovsod so protestirali in še prostrajajo na raznih svojih zborovanjih, češ, da jim je Anglija izdala, da je prelomila svojo obljubo, ki jo je dala židovstvu med vojno ter s tem ne je razblinila njihove nade, nego uničila, ali pa spravila v nevarnost dosežane delo in ustanove Židov v Palestini. Tem kritikam se pridružujejo tudi voditelji angleških torijev (konservativne stranke) in voditelj liberalcev David Lloyd George. Možno je, da bo angleška vlada pod pritiskom prisiljena stališče z ozirom na svojo taktiko v Palestini spremeniti. Gre se za vprašanje, kdo naj bo prevladujoč faktor v sporni zadevi. Zdjaj so Arabci in že dolgo dobo poprej. V bodoče hočejo biti Zidje. V ta namen jih je treba naseliti, kar pomeni, da je treba Arabce izrinuti iz njihove rojstne dežele. Zidom se gre za sentimentalnost. Kar se tiče praktične strani vprašanja, se počutijo boljše v New Yorku, v Berlinu, v Londonu ali pa v Chicagu, kakor v Palestini. Tudi v Rusiji se jih več ne preganja. Čemu jim torej treba njihove države in begati Arabce ter pripravljati Anglijo v nevarnost?

Kakor kaplja v morju

Čemu se bi ameriški Slovenci pečali s politiko, ko vendar vidimo, da smo kot kaplja v morju! Rajše se lotimo le kulturnega dela, da dvignemo naš narod.

Tako so argumentirali ljudje, ki so nasprotno političnemu delovanju slovenskih socialistov v Ameriki.

Ko pa so se premislili in spoznali, da se s politiko lahko marsikaj doseže, so se lotili take, katera bo njim v prvi vrsti osebno koristila, torej republikanske in demokratske. In čudo, zdaj pravijo, naj se narod začne "pečati s politiko", naj se politično organizira, da bo kaj postal in dosegel...

Neki dnevnik je vzelo samo par tednov, da je tako radikalno spremenil svoj politični evangelij.

Kje je tvoje premoženje

Na vsakega prebivalca odpade toliko in toliko "narodnega bogastva", recimo štiri tisoč dolarjev. Družina petih bi morala, če bi bilo enakomerno razdeljeno, imeti dvajset tisoč dolarjev rezerve. Zdjaj, ko ste brez dela, je čisto lahko izračunati, da narodno premoženje ni ljudsko, ampak privatno, in da je tistih, ki ga imajo, jako malo, zato pa ga imajo preveč. Temu pravimo kapitalistični sistem.

NOVO JEZERO, KI GA NAPRAVIJO NA ZAPADU

Boulderski jez (Boulder dam) bo zgajen v ožini, ki jo vidite tu na sliki. Skozi ožino teče reka Colorado. Boulderski projekt bo stal, ko bo dograjen, blizu dve sto milijonov dolarjev.

DRAMA IN GLASBA

Sijajna proslava dvajsetletnice milvauskega "Napreja"

Dvajset let slovenskega pevskega zbora v Ameriki — bogme, to ni kratka doba! Ne vem, koliko je Slovencev, ki imajo za sabo, vem pa, da je socialistični pevski zbor "Napreja" v Milwaukeeju edini, ki je "outstanding", to je, "Napreja" je zbor, ki ga poznajo milvauski in drugi Slovenci širom dežele, kateri se zanimajo za aktivnost v naših naselebinah na kulturnem polju.

"Napreja" je bil skozi dva desetletja najboljšje oglaševalno sredstvo za milvausko naselebino. Bili so časi, ko je bil aktivnejši nego je danes, in bili so časi, ko je z največjimi težavami zmagoval ovire, da se je obdržal na površju. Imel je obširno knjižnico, s katero sedaj ni več toliko aktiven. Vprizarjal je igre in priredil koncerte. Tu in tam je priredil piknik ali domačo zabavo. Imel je navdušene članice in članice, ki so mnogo delali zanj. Ima jih sedaj, in imel jih bo v bodoče. Eni, ki so delali za njegov prosep, so danes zunaj "Napreja", "Priznanje tudi tem", je delal eden govornikov na "Naprejevi" slavnosti, "za vse, kar so storili za "Napreja", kajti delali so v prid napredka milvauske naselebine."

Slavnostni koncert, ki se je vršil v nedeljo 2. nov. popoldne iz zvečer, je imel sijajen obisk. Ne vem, koliko ljudi gre v S. S. Turn dvorano, toda vem pa, da je bila polna. Reklj so mi, da je bilo v nji nad tisoč oseb. Če se vzame v upoštevanje notranje boje, ki trajajo že meseci v tej naselebini, in "Napreja" v njih ni izvet, tedaj se mora priznati, da je bila udeležba sijajna.

Veliko zanimanje za ta koncert je vladalo tudi radi Subljevega sodelovanja. Sploh je bil ta koncert ob enem "Subelj's come-back". Velik del sporeda so tvorili njegovi nastopi. Zborovodja "Napreja" je prikupni, siloviti Nemeč E. E. Heim, ki je znan s slovenskimi pesmi ter melodijami kot malokateri tujozemni zborovodja v tej deželi, neglede koliko ima opravka s slovenskimi pevskimi zbori. Zelo dobro služi koncertom "Napreja", to, da ima njegov zborovodja Mr. Heim tudi svoj orkester, ki je izvešan za orkestralno spremljevanje petja. Človek ga rad posluša — namreč ako ni ljubitelj jazz muzike.

Z otvoritvijo koncerta popoldne je začel ta orkester. Potem je mešan zbor "Napreja" zapel s spremljevanjem orkestra Kochatovo skladbo "Vrsko jezera" pod vodstvom E. E. Heima. Ponovili so jo tudi v večernem sporedu. Meni je ugajala. Zdi se mi, da so jo v večernem sporedu peli boljše nego popoldne. Volaričovo "Divjo ročico" sta pela C. Muškatevec in J. Tesovnik, potem je nastopil zopet mešan zbor z večkom narodnih pesmi pod vodstvom Toneta Sublja. Pleskanje, kajpada. Potem še veček dolenskih zapitnic, kot so bile označene v sporedu, katere je istotako pel mešan zbor "Napreja" pod vodstvom Sublja, nato pa 10. minut odmora. Drugi del popoldanskega programa je bil Subljev. Pel je narodne pesmi, seveda v narodni rosi, — hvalabogu brez rdečih marek. Ljudstvo mi je ploskalo ter ga klicalo nazaj na oder. Zapel je "Kje je moj mili dom?"

"Moj očka so mi rekli", "Mamica moja", "S'noč sem pri eni hišci biv", in nekaj jih je "navrgel". Razeri "Mamic moje", ki je sentimentalna pesem — Šubelj jo je pel globoko čustveno — so bile druge poskoče, in pevec se je z njimi enako počutil. Kakor je z "Mamico mojo" privabil mnogim solze v oči, tako je z drugimi izvajal smeh množice. Zvečer je pel v samostojem nastopu pesmi "H'čca pri cesti stoji", "Slepec", "Kesanje", "Pa moje ženke glas", "Včasem smeraj misli", navrgel pa je razen par drugih pesmic "Zagorske zvonove". Šubelj je pri tem koncertu — to je — tudi pri pripravah — mnogo sodeloval in v več nastopih je pel zbor pod njegovim vodstvom. Zvečer je bil že nekoliko truden, toda je pel dobro. Zdi se mi, da je njegov bariton močnejši kot je bil pred njegovim odhodom v Evropo. Je aktor, poje kakor zahteva in čuti pesem. Do tu ves kredit umetniku Šublju. Ne pa tistemu Šublju, ki je pri enih fantovskih pesmih prevleč "fantovski". Morda sem prestar, da bi mogel razumeti, ampak jaz mi mikka mi ne ugaja. Ne oporekam, da so ljudem (ne vsem) taki nastopi všeč — kajti to pojasni, čemu imajo dirigenzi in režiserji kot so Paul Ash in podobni večje plače kot pa mnogi dirigenti oper ter simfoničnih orkestrrov. V nedeljo sem videl, da Tone lahko mnogo stori pri "rejuvenaciji" naših pevskih zborov, če bi se zavzeli, da sodelujejo z njim. Spored koncertov pa bi moral biti takole kak polovico "klasičnega", ali vsaj napolov klasičen, drugo pa naj tvorijo lepe izvajane narodne, ali če hočete, "fantovske" pesmi.

Popoldanski spored je bil zaključen z narodno "Je pa dan slavnica padla" pod vodstvom Sublja, koncert zvečer pa je bil končan s komično spevitvo v treh dejanjih "Kovačev študent". Studenta je pel Šubelj, očetca Kovača F. Puncer, njegovo ženo Meto M. Samonig, pismonošo C. Muškatevec, študenta Kropa, Čejka in Mucka pa T. Petek, F. Ermenec in J. Tesovnik. Petje je spremljal orkester. Bila je dobro vzprizorena.

Za delavski zbor je pripravljeno, da otvarja svoje koncerte s kako delavsko pesmijo, npr. Marseljo ali Internacionalno. Ako vsebuje spored različne točke, je na mestu kak pri zboru, spremljan z orkestrom, ali s petjem, ki je umetniški, ob enem pa tudi zrak, da je to prireditev delavske organizacije. Živa slika te vrste, ki jo je imel zadnji klub št. 49 v Collinwoodu, je napravila velik vtis.

Poslušni govori je imel Fr. Ermenec, ki je bil tudi anonec popoldanskega sporeda, zvečer pa Victor Petek. Nagovore na običnostvo so imeli Fr. Zaitz iz Chicaga, kandidat John Ermenec, ki je imel kampanjski govor, in milvauski župan D. W. Hoan. Župan je povedal par gorkih in račun republikancev in demokracov, pa tudi tistim, ki glasujejo za ti dve stranki. Da je sodrug Hoan zelo priljubljen med milvauskimi Slovenci, je pokazal aplavz, kateri ga je spremljal ob njegovem prihodu v dvorano in zopet ko je bil predstavljen. "Napreja" je svojo slavnost uspešno skončal in z njo tudi dvajset let svojega dela. Zdjaj pa zopet naprej v tretje desetletje. — Z.

Koliko je slovenskih in drugih trgovcev, ki trgujejo z vami v vaši naselebini, da oglašajo v "Proletarcu"?

Banovec poje v "Hofmanovih pripovedkah"

— Češki socialistični pevski zbor "Karl Marx" v Chicagu, ki ima med češkimi zbori prvenstvo, kakor ga je imel slovenski soc. pevski zbor "Zarja" v Clevelandu do razkola, vzprizori "Hofmanove pripovedke", opera v treh dejanjih s prologom in epilogom, v dvoranji Sokol Chicaga na S. Kedzie Ave. "Hofmanove pripovedke" so težka operna skladba, toda zbor "Karl Marx" si je svest, da nalogo izvrši. Glavno vlogo (tenor) bo pel Slovenec Svetozar Banovec, ki zdaj obdržuje svoje koncerte so slovenskih naselebinah. Prva predstava bo v nedeljo 30. novembra in druga v nedeljo 7. decembra. Ker bo v nedeljo 30. nov. "Savin" koncert, pripravljamo Slovence, da si rezervirajo za opero "Hofmanove pripovedke" nedeljo 7. decembra. Vstopnice v predprodaji dobite v kavarni Merkur, 3551 W. 26th St.

"Konec poti"

Dramski odsek kluba št. 1 J. S. Z. je otvoril sezono s svojevratno dramo, kakršne Slovenci v Ameriki še nismo imeli prilike videti. Je to vojna drama "Konec poti" v treh dejanjih in petih prizorih. Spisal jo je R. C. Sherriff, prevedel iz angleščine pa Otož Župančič.

Drama je vzeta iz svetovne vojne iz odkriva življenje v zakopih na zapadni fronti in sicer v angleški bojni črti pred St. Quentinom.

V zakopu je skupina oficirjev, ki žive sila mučno življenje: po eni strani jih ubija brezdelje in tisto večno pričakovanje nečesa nedoločnega, po drugi strani jih gleda strah in bojazen pred nemško ofenzivo, ki jo pričakuje vsaki dan. Smrtna tišina leži nad bojiščem kot strašna mora in jim stiska srce in možgane, in prav ta tišina dovolj jasno govori, da se pripravljajo nekaj groznega. Pa da ne pogloblje in da lahko vztrajajo v tem mučnem životareju, se nalivajo z žganjem, da utope v njem svojo razdornost, ki jim itak nič ne pomaga — ne v fronti. Pa se tega svojega nevednega življenja prav dobro zavedajo, toda pomagati si ne morejo, le še bolj se nalivajo.

A zgodbi se, da pride v zakop nov častnik, mladi Raleigh, naravnost iz časte več. S Stanhopom, poveljujočim častnikom v zakopu, sta bila svoj čas soholca in prijatelja, še več — Stanhope je skoraj za zarobenec njegove sestre. Ni čuda torej, če se je vedno opiti Stanhope ustrašil bližnjega prijatelja, brata svoje oboževanke. Nič ne kaže rad svojih slabosti! Ali naj se zdrži žganja, pa tako Raleighu pokaže svojo nemoč, svoj strah — ali pa se naj drži svoje navade in se nadalje zaliva s pijačo, da udubi v sebi bojazen? Zato je skrajno aurov in trd napram mladeniču, ki ga je želelo in nevede povesti pred tako alternativno. Toda Raleigh se zaveda svoje neizkušenosti in se skuša živjeti v svoj nekdajni ideal, v tri leta starejšega Stanhopa, ki je ga vojna tako spremenila, kar mu je "striček" Osborne, starejši častnik v zakopu, takoj spočetka povedal.

Slednjic pa je bilo še čakalja konec; prišlo je povelje, naj zgrabijo v sovražnih jarkih kakega Nemca, da tako izvedo potankosti glede nemške ofenzive. Pa so odšli, ujeli Nemca, a stalo jih je sedem življenj! Padel je "striček" Osborne in šest mož. V Osbornu je Stanhope izgubil svojega najboljšega prijatelja, pa da pozabi svojo izgubo se je iznova in le še bolj udajal pijači. A ne za dolgo, kajti vsa so bili blizu konca svoje poti. Raleigh je padel prvi, umri je na Stan-

hopovi postelji v zakopu in zadnje hiše mladega življenja mu je akualo olajšati Stanhope, ki je bil v bistvu dober in blag človek. Nato je velika ofenziva s svojim bobnajočim ognjem pobrala ostale častnike in kot zadnjega Stanhopa samega.

V tej dramni se srečujemo burnih momentov, ker kaže brez vsake pretiranosti in sentimentalnosti le golo življenje ljudi, ki so — hočeš nočeš — zakopani na bojnem polju in čakajo svoje usode, ki preži na vseh straneh v obliki min in granat, strojalce in strupenega plina. Drama je tudi brez vsake profanosti in površnosti.

Da je tako dramo težko spraviti na oder, bo vaak pritrdil. Treba je res sposobnega oseba, drugače bi bil ves potek drame dolgočasen. Treba pa je tudi primerne scenerije in efektov. Zakop; nizek, s stopnicami v ozadju, podprt z bruni. V sredi zakopa miza, na njej sveče, ki osvetljujejo posteljam podobna ležišča ter vso mrko puščobo, ki je niti slike nagih žensk na steni ne morejo pregnati. Vrh tega je bilo treba dobiti dobro se prilagajajočih uniform in drugih vojaških potrebščin za deset ljudi — kar ni mala stvar. Vse to je bilo preskrbljeno. Tudi kar se tiče blisketanja svetlobnih krogelj in strelcov, življanja in bobnenja granat so se posrdili pritičim bližje resničnosti. Da, še celo solnični žarek so si znali pričarati skozi odprtino, ki je vodila iz streškega jarka v zakop. V tem oziru gre pač Petru Berniku največ zasluge; poleg pa J. Osbornu, ki je vodil igro.

Nekaj vlog je bilo razdeljenih med osebe, ki so same več ali manj akualile dobrote strelskih jarkov tekomo zadnje svetovne vojne, pa so bili zato tudi kos svoji nalogi na odru.

Naj omenimo še Charlesa Pogorelica v vlogi Stanhopa. Nikdar prej ni še tako mojstrsko igral, ko topot. Kako dobro je pogodil pravo: ni pil radi pijače, pil je lečič v pijači srčnosti in pozabljenja. Zato tudi ni prečeval. In poleg Osborna, "striček", ki ga je istotako dobro predstavljal Andrew Miško. Miško se je še v vsaki igri pokazal kot spretnega igralca, tako tudi v tej. Njegov Osborne je bil res dober, miroljuben in premljen karakter.

V vlogi polkovnika je nastopil Jakob Zupančič. Videli smo ga tokrat prvič na našem odru. Igral je svoji vlogi primerno in poznalo se mu je, da se je vadil, kakor več drugih na resničen bojišču.

Dobrodušni Trotter v osebi Petra Bernika je izval mnogo smeha. Kazal se je brezbržnega za vse druge in se v nemal se še za dobrine, ki jih je neumorni kuhar Mason — John Hujan — donasal na mizo. Oba, Bernik kakor Hujan, sta bila v vlogah popolnoma na mestu.

Raleigh je igral John Kpchevar. Dasi je novinec v slovenskih predstavah, ni mu dela slovenščina kolikor toliko neprilik, vendar je zelo zadovoljivo pogodil Raleigha. Pokazal je zanimanje in dobro voljo, to šteje veliko. Obeta biti dobra moč.

Anton Andres je v vlogi poročnika Hibberta dobro pokazal značaj človeka, ki je s svojimi živci pri kraju, ki ne more in se more več naprej, dokler mu Stanhope ne razodeje svoje lastne strahotnosti.

Stotnika Hardyja, živo komednost, je predstavljal Anton Gardc. Če bi bil nekoliko bolj glasen, bi bil brezhiben. Manjše vloge so imeli: L. Beizer, A. Medved in F. Božič ter jih rešili zadovoljivo.

Običnostva je bilo kakor običajno. Nekaj ga je prišlo tudi iz Waukegana in Milwaukeeja. Med gledalci smo opazili našega opernega pevca Antona Sublja.

Med odmorom je nastopil George Koop, socialistični kandidat za senatorja. Apeliral je na običnostvo, naj na dan volitev ne pozabi "prosperite". — K.

Polna dvorana ob vzprizortvi "Vdove Rošlinke" v Springfieldu

Springfield, Ill. — Povečana in predelana dvorana Sloveskega narodnega doma v naši naselebini je bila v nedeljo 26. oktobra polna občinstva. Klub št. 47 JSZ. je vzprizortil znano veseloigro "Vdova Rošlinka" — sodeč po razpoloženju avdicence — z velikim uspehom.

Pričetek sporeda je bil točno ob 7., kakor naznanjeno. Orkester bratov Goršek, ki je imel ob tej priliki pet godcev, je igral med dejanjji in po igri.

Velikega uspeha so bili naravno veselji pred vsem igralci in vsi, ki so pomagali na prireditvi, prodajalci vstopnic in predprodajni in sploh vsi, ki so na kakršenkoli način sodelovali.

Klub št. 47 izreka zahvalo vsem, ki so s svojim sodelovanjem omogočili to veliko priredbo, nadalje občinstvu v Springfieldu in našim prijateljem v sosednih naselebinah, ki so prišli na predstavo vzič dolgi vožnji.

Klub je dobil novo zagotovilo, da se strinjate z njegovim delom, začo bo skrbel po svojih najboljših močeh, da vam bo tudi čimveč priredb z lepimi sporedi. — Veselilni odbor.

"Zarja" izgubila

Iz Clevelanda nam brzojavno poročajo, ravno ko je bil ta list zaključen, da je sodnik ugodil tožbi, ki jo je naperila razkolniška skupina proti pev. zboru "Zarji". Klub bo proti krivičnim političnim razsodbi apeliral na višje sodišče.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Marxov odgovor na "Filozofijo bede" označuje že sam naslov "Beda filozofije". In to najprej obrne k gospodarskim elementom v Proudhonovem delu in dokumentarično navaja, da njegove teze in aniteze izvirajo iz napolrazumevanega čtiva angleških in francoskih nacionalnih ekonomov, deloma pa so povzete od angleških komunistov. Marx kaže že v tem delu veliko načitanost v gospodarski literaturi. Potem naperi svoje lastne teoretične raziskave proti filozofskim in socialnokritičnim Proudhonovim elementom in podaja mnogo pozitivnega. Glavni Marxov namen je bil, da bi privedel socialiste do tega, da bi opustili svoj utopizem in da bi realistično mislili, da bi pojmovali družabne in gospodarske kategorije v njihovem zgodovinskem toku:

"Gospodarske kategorije so le teoretični izrazi, miselno pojmovanje družabnih produktijskih razmer . . . Proudhon je prav dobro razumel, da izgotavlja ljudje sukno, platno i. dr. pod gotovimi produktijskimi razmerami. Ali česar ni razumel, je to, da so te gotove družabne razmere prav tako produkti ljudi kot sukno, platno i. dr. Družabne razmere so tesno združene s produktivnimi silami. S pridobivanjem novih produktivnih sil izpreminjajo ljudje svoj produktijski način in z izpreminjanjem produktijskega načina, načina pridobivanja svojih življenjskih potrebščin, izpreminjajo vse svoje družabne razmere. Ročni mlin daje družbo s fevdalnimi gospodi, parni mlin družbo z industrijskimi kapitalisti. Toda isti ljudje, ki oblikujejo socialne razmere, ki odgovarjajo njihovemu materialnemu produktijskemu načinu, oblikujejo tudi načela, ideje, kategorije, odgovarjajoče njihovim družabnim razmeram. To so zgodovinski, minijivi, mimoideični produkti. Mi živimo sredi produktivnih sil, razdiranja socialnih razmer, ustvarjanja idej." (Beda filozofije.)

Tu je treba predvsem pripomniti, da Marx pripisuje mogočno revolucionarno učinkovitost tehnologiji in da spoznava različne družabne formacije po različnih delovnih sredstvih. Ali kakor pravi pozneje v "Kapitalu": Ne kaj, temveč kako se producira, loči različne družabne oblike. Potem hoče reči: tajeje in miselne sisteme omejuje njihov čas, določajo jih vladajoče produktijske razmere. Če jih nečemo razumeti, moramo proučavati čase pred njimi in nje same preiskovati in videti, ako ne nastajajo v njih nove tvorbe, ki nasprotujejo starim:

"Tudi fevdalizem je imel svoj proletarijat — tlačanstvo, ki je vseboval vse kalm mescanstva. Tudi v fevdalni produkciji sta bila dva nasprotujoča si elementa, ki jin prav tako označujejo za "dobro" in "slabo" stran fevdalizma, ne da bi se ozirali na to, da je vedno "slaba" stran ona, ki končno zmaga nad "dobro" stranjo. Slaba stran ozivlja gnoanje, dela zgodovino s tem, da posepuje boj. Kam bi prisli za časa fevdalizma ekonomski, če bi si — navdušeni med praviciami in doiznostmi, za parjarniaciono življenje mest, za procvit hitne inustrije na deželi, za razvoj v korporacijah, cehih in bratovščinah organizirane inustrije, z eno besedo za vse, kar tvori lepo stran fevdalizma — postavili problem, da iztrebijo vse, kar meče senco na to lepo sliko: tlačanstvo, privilegije, anarhijo. Uničili bi vse elemente, ki so povzročali boj, v kapi bi zadušili razvoj buržuazije. Postavili bi si absurdni problem, da zbršejo zgodovino.

Ko je prišla buržuazija na krmilo, ni vprašala niti po dobri niti po slabi strani fevdalizma. Pripadle so ji produktivne sile, ki jih je ona razvila pod fevdalizmom, zmioljene so bile vse gospodarske oblike, vsi privatnopravni odnošaji, ki so jim odgovarjali, politično stanje, ki je bilo oficijelni izraz stare družbe.

Bistva dosedanje človeške zgodovine niso razumeli oni socialisti in socijalni revolucionarji, ki gledajo na družabne pomanjkljivosti in boje kot na absolutno zlo in ki delajo načrt družbe, ki bi sestojala iz samih dobrih strani. Ti mislijo abstraktno. Napačno presoajo pretiskote kot sedanost.

"Če hočemo torej pravilno presoajati fevdalno produkcijo, potem jo moramo gledati kot produktijski način, ki temelji na nasprotju. Pokazati moramo, kako se je produciralo bogatstvo v tem nasprotju, kako so se produktivne sile razvijale istočasno z bojem razredov, kako je stalno naraščal eden teh razredov, slaba stran, družabno zlo, dokler niso dozoreli materialni pogoji za njegovo osvojenje. Ali ne pove to dovolj jasno, da produktijski način, razmere, v katerih se produktivne sile razvijajo, niso nikaki večni zakoni, temveč da odgovarjajo gotovemu razvojnemu stanju ljudi in njihovih produktivnih sil in da v človeških produktivnih silah nastopiva izprememba nujno povzročita izpremembo v njihovih produktijskih razmerah? . . .

(Dalje prihodnjič.)

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruška povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

Postajalo mu je zadržljivo vsled težkih, perečih misli in mučilo mu je glavo. Preril se je iz čakalnice in stopil na prago.

Pod vagonom je zagledal Vanjko s krivimi nogami, kateremu je jemal koščke kruha. Zraven je bil drugi fantek, Petjka po imenu. Sedela sta pri kolesu na suhem prostoru. Nista ne spala ne mislila.

Tudi Vanjka se spoznal nasprotnika in je rekel miroljubno:

— Prisedi!
— Kaj imata?

Miška je sedel h kolesu in pripovedoval o Serjoški, da ima grižo, in kako sta se dogovorila, da ne zapustita drug drugega. Serjoška je mlajši, ne zna se obrniti kakor treba, a Miška more skrbeti sam za oba. Prej je nalovil pet koščkov kruha in, če bi hotel, bi vse sam obdržal.

Vanjka ga je pogledal izpod čela.

— Se zanašaj na moč?
— Zakaj bi se zanašal? Nahrani me in se dvehi ne bojim!

— Eh, s čim se baha! Nahrani ti mene, pa se tudi jaz ne bojim dveh!

— Petjka je vprašal, ogledujoč z razvnetimi očmi Miška:

— Našega Jaska se lotiš?
— Koliko je star?
— V trinajstem letu.

— Kakšen človek? Lotim se še večjega. Petjka se je razvnel. Sunil je z laktom — kakor slučajno — Miška naravnost v obraz.

Miška je popravi vreo.

— Kaj suješ?
— A ti?
— Pazi, brncem te samo enkrat — prekopicneš se.

Vanjka ga sune z nogo.

— Ne šali se!
Petjka je pripravil pesti.

— Daj ga, Vanjka, za prejšnje koščke kruha.

Zgrabili so se pod vagonom vsi trije, mledi dolgo drug drugega v težki, razdraženi zlobi.

Zares, nohte je imel Vanjka velike, ves nos je razpraskal Miški. No, pa tudi Miška mu je stisnil glavo pošteno, tako, da je zacvilil kot miš...

12.

K poldnevu je prišel vlak, ne za muzike, nego z lepimi vagoni.

Muziki ga niso mogli zaseti. Straža se je prišla Vanjko in Petjko in še tri dekleta ter jih odvedla v orta-čko.

— Brez voznih kart!
Miška je imel srečo.

Motal se je in vrtil okrog lokomotive in splezal na stopnico. Najbrže bi se odpeljal, ako bi se mu ne zavrtele misli v glavi.

— Sodruga si zapustil. Zapustil si ga! Bolnega sodruga!

Kolesa lokomotive so se zavrtela. Misli v Miškovi glavi so se zavrtle še hitreje.

— Zapustil, zapustil!
Miška je skočil s stopnice in malone zajokal iz nejevolje:

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

— Zakaj sem se obezval?
Vlak je odbrzel in žalost je gledala za njim.

Serjoška je ležal na solncu za postajnim solncem. Topo je obilzaval ustnice z vnetim jezikom. Obraz mu je upadel, nos se zašiljil. Miška je sedel k sodrugu in zmajal z glavjo. Vzjel je iz vreče cunjico in si položil na jezik soli. Zgubančil se je ter izpljunil. Molče se je obrnil in šel kraj vagonov. Sleklet je sukunjič, postal pod okencem okrog vagona in šel nato dalje. Pobrai je krompirjeve oblice, valjajoče se v nesnagi, in krčevito pomigal z lačnimi čeljusti.

Iz poseta v Girardu in Clevelandu

V soboto, 25. oktobra sva se peljala s sodr. Krašnom v Girard, kjer sva si najprej ogledala Slovenski dom in se tam seznanila s nekaterimi sodrugi iz Girarda. V družbi sdr. Tanceka, Snoya in "soferja" smo se nato podali na dom sdr. Rovana, kjer nas je čakala okusa večerja. Med kramljanjem je čas hitro potekal in kmalu smo se napolili proti Slovenskemu domu, kjer se je imela vršiti veselica kluba št. 222 JSZ, in na kateri sva imela s sodrugom Snojem nastopiti z govori.

Udeležba je bila poljna. Med udeleženci sta bila tudi sodrug in Mrs. Semrov iz Detroita. Našli smo tam tudi znanca iz Johnstowna, J. Skufca in soprogo, ter Chas. Rogelna in soprogo. Kljub temu, da je Girard zelo prijazna naselbina, so se izjavili naši stari znanci, da jim je dolgačas po Johnstownu, ozir. po Slovencih, ki tam žive.

Med pogovornjem o tem in onem nam je večer v Slovenskem domu vse prehitro minil. Še hitreje je minil dopoldan in nedeljo, ker smo želeli oditi čimprej v Cleveland. V naglici smo se poslovili od sodruga Kostira in nekaterih drugih, ter se ob 12. odpeljali iz lepe girardske naselbine. To pot smo imeli mlado "soferko" svakično sdr. Tanceka, ki se je istotako peljal z nami v Cleveland. Ker je bil z nami tudi sdr. Dobrovolje, smo bili vseskozi do metropole dobre volje, čemurpa je tu in tam pripomogel sdr. Snoy, ki je hotel na vaak načrt prisostvovati konferenci družev in klubov Prosvetne Maticice, ki se je imela vršiti popoldne v Collinwoodu.

Konferenca nismo zamudili, če čakali smo dobro uro za začetek. Poročila zastopnikov in razprave so bile zanimive. Spoznala sem, da so sodrugi in sodružice v Clevelandu čepprav bolj majhni pš številu, vendarle jaki v svojem delovanju. Konferenci je predsedoval s. Skuk, ki je svojo nalogo kar dobro izvedel. Po koščani konferenci smo posetili okrog miz k večerji, nalašč za konferenčne delegate pripravljeno.

Že do začetka večernega programa sem se seznanila z mnogimi collinwoodskimi rojaki. Sdr. Barbič, ki je vodil program, je pokazal, da se na stvar razume. Oskrbel je sporod, ki je bil skor iz skoz zanimiv. Njegovi Tirolci v narodnih nošah, so s svojim lepim petjem in igranjem na citre popolnoma osvojili občinstvo; ves večer bi jih bili poslušali te živahne veseljake. Zelo simbolična je bila tudi živa slika s soprano solosepom, "Song of the flame". Mala Ida Coff nam je pokazala, da bo enkrat spretra umetnica-plesalka. Zadovoljiv nastop na odrju je pokazala tudi mala deklica, ki je pela ob spremljanju klavirja, njenega imena si žal nisem zapomnila.

Kvartet "Jadran" je zapel par lepih slovenskih pesmi v najboljše zadovoljstvo udeležencev. Takih izvežbahnih pevcev se človek nikdar ne naveliča poslušati.

Pevski zbor "Zarja" me je zelo presenetil. Zadnje čase smo čitali o sporu v Zarji in menila sem, da je preostala skupina Zarjanov majhna po številu, pa sem opazila, da šteje okrog 40 pevcev in pevk. Četudi ima Zarja sedaj precej novih, še neizvežbahnih pevcev in pevk, je vendar v par dobro zapetih pesnih pokazala, da se pridno vežba, ter da ji razkol ni škodil v toliki meri, kot smo si drugod predstavljali. Kljub temu je človeku težko, ko vidi, kako se povsod najboljši skupine cepijo med seboj, namesto, da bi se trdno združevale, kar bi nas hitreje dvigalo na kulturnem polju.

Šaljiva enodejanka "Boža Nerga" je bila dobro igrana. Še meni se je dobro zdelo, ko je po vsem "nerganju" boža Nerga vendarle dobila potrebni denar, da si z njim kupi pujska, pravzaprav je denar dobil njev jelcajoč močitelj, ki je bil zelo korajžen, kadar mu klepetava boljša polovica ni mogla do živga. Gospod "boter" je imel sitno vlogo, pa jo je dobro rešil. Nikakor ne smem pozabiti raznih godbenih točk, ki so dale vsemu programu življenje in občinstvu praznično razpoloženje.

Programu je sledil ples in prosta zabava v spodnji dvorani. Tu sem spet imela priliko, da sem spoznala večje število aktivnih rojakov in rojakinj, med njimi tudi več starih znancev in pa ožjih rojakov iz Primorja.

Sdr. Durn naju je ob že pozni uri peljal na svoj dom, kjer smo pri čaju pozabili na spance, ker smo dograli, da smo si mnogo bližji nego bi si bili mislili. Sdr. Durn je Vipavec in njegovi sorodniki so nam prav dobro znani. Tako smo malo pokramljali o starih časih in o naši zdaj tužni Vipavi.

V pondeljek dopoldne sva obiskala sdr. Durra v njegovi prodajalni. Za vodnika po collinwoodskih ulicah nama je služil petletni Raymond Durn. Ko naju je privedel spet na dom h kosilu, se je kmalu oglasil zvonec in skor vrata je pošepgal sdr. Barbič in malo kasneje sdr. Božič.

Pobrai smo šla in kopita in hajd po Collinwoodu in Clevelandu malo na ogled. Med potjo smo videli lepo Ljubljano in napol suho Ljubljano — tudi njej se pozna letošnja suša — po tem več slovenskih podjetij in trgovin, ter slovenski dom v Euclidu.

Površno smo si ogledali umetnine v "Fine Arts Building" in tudi mimo clevelandške "Lurke Matere Božje" nas je peljal naš sofer Božič. Ustavili smo se tudi pri ogromnem poslopy Terminal Building imenovano. Ker naš sofer ni mogel najti v bližini prostora za svojo "limozino", smo ga poslali na "ride" po mestu, mi pa smo se podali na vrh nebotečnika, odkoder smo si ogledali Metropolo, kolikor nam je dopuščal deževni popoldan.

Ko se človek ozira z vrh silne, po človeški roki zgrajene visočine, na zemljo, se mu vrinejo čudne misli; kako mogočen je razum tega bitja, ki ga imenujemo človek — a po drugi strani, kako malenkostnih problemov prav isti človek ne more rešiti...

Nekaj sekund brnenja električnega dvigala in že smo bili v pritličju kolosalne stavbe. Dež je začel padati močneje in že smo se bali, da bi naš "sofer" kar lepo pozabil; pa je kmalu privozil okrog vogala in potem smo se nemu doma odpeljali na dobro znano st.-clairsko ulico. Zanimivosti med potjo nam je kazal sdr. Barbič.

Ustavili smo se malo pri "Ameriški Domovini" in pri agenciji parobrodne družbe, kjer sta uspeljena g. Mihajlovič; ogledali si prostore pri "Enakopravnosti" in se malo pogovorili z g. Medveškom, Trugarjem, Sitarjem in gospodično Ivančič. Med tem pa nam je to pot zares ušel naš sofer in radi ali neradi smo morali po dežju do S. N. Doma; "marel" seveda nismo imeli. Da bi se ne prali predolgo po nepotrebnem, smo stopili v "Bukovnik Studio", kjer smo si ogledali nekaj zanimivih fotografij in potem smo šli čez dvorišče v prostore kluba št. 27 JSZ, kjer so fantje čitali najnovejšje novice iz raznih slov. in drugih listov. Tu smo dobili tudi našega soferja, ki nas je spet kmalu naložil in nas potegnil k Siskovičevim.

Zopet interesantna družba za kramljanje o zanimivih rečeh. Pridužil se nam je s. Jauch, ki je bil kand. za senatorja v ohijsko legislaturo. Naglo je minul čas. Mrs. Siskovič je zvala k večerji in hitro je bilo treba nazaj v Narodni Dom, saj so nam povedali, da bo tam predavanje, zakaj bi ne šli... Medtem ko se je zbiralo občinstvo sta mi sdr. Skuk in Braniselj razkazala avditorium in zanimivosti ozir. priprave na odrju.

Po predavanju se je razvila prosta zabava. Ples, prigrizek, kritiziranje pogovor iz novimi znanci in znankami. vse je bilo nepriljeno in prijateljsko domače. Sledilo je poslavljanje od prijaznih novih prijateljev in sodrugov ter sodružic, ki jih je bilo toliko, da bi si pri najboljši volji ne mogla zapomniti vseh imen. S sdr. Barbičem sva se poslovila tako, da sva se zavrtela v prijetnem valčku, enako tudi s sdr. Durnom. Četudi smo včasih socialisti zelo resni, vragujemo vendarle v pravilo, da je poleg resnosti potrebna tudi gotova merica veselja, sicer ni vredno živeti za tem že itak pustem svetu.

Od vsega skupaj me najbolj veselilo, da sem imela priliko spoznati tako lepo število clevelandskih sodrugov in drugih rojakinj. Njih gostoljubnost in posebno še zaupanje, ki so mi ga izkazale s prireditvijo predavanja, mi ostane v trajnem in hvaležnem spominu.

Miška je stisnil glavo z obema rokama in okamenel.

— Če umiramo, nikomur ni hudo.

Kar je zagledal sestro usmiljenko iz mesta, v belem predpanjniku. V roki je imela kos črnega kruha. Ali je sama uganila, da je Miška zelo žalosten, ali pa so Miškove oči izdajale to žalost.

Stopila je k njemu.

— Kam greš, dečko?

Prijazen glas je objel Miška, kakor bi ga obilil kdo s toplo vodo. Pogledal ji je v obraz. Ne smeje se. Njene oči so polne sočutja. Ni dolgo premissljal. Povedal ji je vse, kakor pri spovedi. Dogovorila sta se s sodrugom, da odpotujeta skupaj v Taškent in da na potu ne zapustita drug drugega. Sodrug je nekoliko zbolel. Kruha ni nikjer dobiti in nikdo ga ne da. On, Miška, bi se rad odpeljal čimprej — ali sodruga ne sme zapustiti. Propade, če ga zapusti. Zelo je neizkušen. Nikjer še nikoli ni bil, boji se lokomotive.

— Kaj mu manjka?

— Grizo ima vsled slabe vode in nekako mrzlico.

— Pokaži mi ga!

Prišla sta v postajno poslopje, kjer je ležal Serjoška.

Miška je rekel:

— Poglej!

Sestra usmiljenka je pregledala Serjoški trebuh in rekla:

— Ni mrzlica. Tifus je. Najbrž ne vzdrži pri tebi.

— Kam pa z njim sedaj?

Sestra usmiljenka je pomislila in rekla:

— Imamo ves vagon poln bolnikov, vendar ga moramo položiti v posteljo. Ko se pripeljemo na drugo postajo, ga oddamo v bolnico. Si za to?

Miška ni vesel zato, ker oddajo Serjoško v bolnico. Pač, tudi to ga veseli. A še bolj ga veseli to: so na svetu dobri ljudje, samo ne najdeš jih takoj. V srcu je veselo in tudi manj gladu je v črevih. Sestra usmiljenka je odlomila košček kruha. Miška je malone zajokal od radosti.

— Prisrčna hvala, teta!

In misli:

— Eh, če bi tudi mene vzela v vagon.

Ali je sestra usmiljenka čarovnica, kali? Takoj je uganila Miškove misli.

— Kam greš sedaj?

Miška je pogledal v njene sočutne oči in rekel:

— Teta, naj se stisnem v kotichek. Nikomur ne bom pravil...

So na svetu dobri ljudje! V srcu je veselje in tudi manj gladu je v črevih.

Miška sedi v sanitetnem vagonu in ne verjame: ali je sen ali resnica?

Vagon se zaziblje. Kolesa zaropotajo, igrajo. Miška sedi v kotichek in se smehlja v sinjo dremoto, ki meša misli.

— Kje je sedaj Vanjka s krivimi nogami? ... Kje so ognjišča? ...

Vsa ognjišča so hkrati ugasnila, samo kolesa pod vagonom govore:

— Tu-tu-tu! Tu-tu-tu!

Nato so še kolesa prenehala govoriti. Sanje.

13.

Miški je bolnica ugajala. Poslikana je in ima mnogo oken. Serjoška bo ležal v nji in ozdravil. Zdravila mu bodo dajali, praške, hitro ozdravi. Ko se bo Miška vračal iz Taškenta, ga vzame s seboj domov. Če bi dobil mnogo kruha, si ga razdelita. Vsakdo lahko zbolji; Serjoška ni kriv, da je zbolel...

Nosila s Serjoškom so postavili k vratom. Nosači so odšli. Dolgo ni bilo od nikoder nikogar. Vrana v vejevju je zakrakala.

— Ni dobro!? ... Da bi ne bilo nesreče!

Serjoška se je zavedel in zajokal.

— Kam me hočejo?

— Bolnica je tu. Ne boj se!

— A ti kje si?

— Tukaj, pri tebi.

Miška je sedel na prag pred vrati in jel pripovedovati. Zelo dobro žensko je srečal. Smilila sta se ji in dala je kruha. Jaz, je rekla, ozdravim Serjoško. Imam, pravi, takšno zdravilo. A Miška sam vseeno ne odide. Po bazaru*) bo hodil. Za postajo je bazar, kakor v Buzuluku, in kupiš, kar hočeš. Serjoška naj ne bo hud, ker sta se kregala — na pot ne gre brez tega.

*) Bazar — prostor, kjer je sejem in kjer se prodajajo vse mogoče stvari.

(Dalje prihodnjič.)

Zaenkrat me prav veseli, da sem dobila med našimi rojaki v Clevelandu tako dobre vtise vzlic slabim časom in nesporazumu med različnimi strujami. Pustivši na stran vse predsodke glede frakcij (ki so med delavstvom vse preveč udomačene), moram reči, da so clevelandski rojaki vrli ljudje, med katerimi se človek počuti doma.
Anna P. Krašna.

Martin Baretincic & Son
POGREBNI ŽAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

"New Leader"
angleški socialistični tednik.
Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj uprejema "Proletarac".

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30—6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointment.
Residence Tel.: Crawford 8440

Ali rabite perje za blazine?
Pisite po vzorcu katere vam komur pošljemo ZASTONJ. Imamo tudi še zgovorne blazine. Za popolno zadovoljstvo jamčimo.
ALBERT STETZ FEATHER CO.
136 Passaic St., Passaic, N. J.

Ženski odtsek kluba št. 27 ima vse pogoje, da se razvije v močno postojanko naprednih slovenskih žena in deklet, na katero bomo lahko povsem vse Slovenke v tej deželi. To pričaja dejstvo, da so v kratkem času obtoja odseka pridobile trideset članic, ki pridno delujejo nato, da se število podvoji, potroji.

Postraši sem tudi zvedela, da so članice odseka dobile vse potrebščine za ta večer zastonj. To je pač ženska iznajdljivost, katero bi se dalo v našem delu za delavsko stvar zelo uspešno porabiti.

Kadar se bomo delavske ženske na splošno zavzele za izboljšanje našega položaja, takrat bo izboljšanje tudi prišlo — ženska beseda je včasih več veljavna kot moška.

Le pogumno naprej, sodružice-rojakinje!

Obisk v Clevelandu je bil zame v splošnem radve zanimiv. Imela sem priliko videti na lastne oči težnje in uspehe največje skupine Slovencev v tej deželi.

Clevelandski Slovenci nimajo vzroka, da bi se čutili neznačne v primeri z drugimi narodnostmi. Slovenski Delavski Dom v Collinwoodu in S. N. Dom na St. Clair ulici jasno pričaja, da so naši ljudje v metropoli aktivni v kulturnem udejstvovanju. Pa tudi glede združništva niso brezbržni. Imajo tri zadrudne prodajalne, ki dobro uspevajo. Zadrudno prodajalno na St. Clair smo obiskali domov grede. Upravnik iste, s. Kodrič, nam je pokazal prostore in nam nekoliko pojasnil upravljanje ozir. poslovanje prodajalne.

Rada bi bila pogledala še to in ono npr. šitalnico, ter veliko zadrudno prodajalno v Collinwoodu in še druge reči, ki me zanimajo, toda čas hitro beži, kadar je človek na potu, zato bom skušala obiskati metropolo ponovno, ter si vzeti več časa za ogledovanje.

Prva Jugoslovanska restauracija
DOMAČA KUHINJA
Otto and Jerry Miškovsky,
lastnika.
4047 W. 26th Street
Se priporoča Slovincem v poset

Gornja slika predstavlja auto truck s premogom. Že 22 let ga prevažam na drobno po Chicagu. Ako hočete imeti dober premog in pošteno vago, obrnite se na 2623 S. Ridgeway ave., ali pa pokličite Lawndale 8693
FR.

Kakor v Argentini in v več drugih republikah južne Amerike, je zasnel revolucionarni val tudi Brazilija, ki je druga največja država na tej strani obale. Medtem, ko je revolucija v Argentini končala brez večjega odpora s strani režima, se je v Braziliji razvila v civilno vojno. Ta slika je bila vzeta pred železniško postajo v Sao Paulu ob priliki slavnosti brazilске neodvisnosti. Sao Paulo je važno brazilsko mesto; v njemu in okolici so se vršili veliki boji med revolucionarji in pristavi vlade. Glavno mesto Rio de Janeiro je padlo v roke revolucionarnim četam koncem prošlega tedna. Predsednika so aretirali. Kakor v Argentini, so novi režim tudi v Braziliji postavili oficirji.

Zapisnik konference klubov in društva Prosvetne matice J. S. Z.

dne 28. sept. 1930 v Sheboyganu, Wis.

Navzočih je bilo 37 zastopnikov, ki so jih poslali klubi in društva iz severnega Illinoisa in južnega Wisconsin.

Sodr. Martin Judnich otvoril sejo ob 10. dopoldne. Predsednikom je bil izvoljen A. Garden, zapisnikarjem L. Beniger.

Zapisnik konference, ki se je vršila v aprilu na West Allisu, Wis., sprejet s sledečim popravkom s. Puncerja glede združitve pevskih zborov: "Moja ideja, katero sem zagovarjal, je bila ustanovitev zveze pevskih zborov naprednega mišljenja, ne samo socialističnih, ki sta bila samo dva, to sta Sava in Naprej, katera pa itak stopita v potrebne stike, dasi niso ti stiki oficijelni. Zveza soc. pev. zborov za naše okrožje bi bila torej general brez armade in kot taka že v začetku mrtva."

Tajnik poročal o finančnih konferencah sledeče: Dohodki od 10. maja do 5. sept. so sledeči: klub št. 1 prispeval \$10; klub št. 54 \$2.25; klub št. 37, \$5; klub št. 180, \$5; klub št. 235, \$5; obresti od vloge, 49c, skupaj \$27.74; prenos od 28. aprila \$24.73, skupaj \$52.47.

Izdaki: Vožnji stroški tajnika na konferenco, \$3.60; vožnji stroški organizatorja na konferenco, \$3; dnevnica delegatu na VIII. rednem zboru JSZ. (za tri dni zborovanja), \$15; papir in znamke, \$1.40, skupaj \$23.00. Odšteto od dohodkov ostane v blagajni 28. sept. 1930 \$29.47. Dve delnici v stav. fondu JSZ., \$50, skupaj imovina Konference \$79.47.

Poročila organizatorjev: S. Spendal iz Sheboygana pravi, da nima nič posebnega poročati; s. Kammnikar iz West Allisa poročal, da se je pred par meseci tam ustanovil nov podsek kluba, ki posluje v angleščini. Dostavil je, da društvo Jolly Allis SNPJ morda kmalu pristopi v akcijo Prosvetne Matice. — S. Vidmar poročal, da je zadnje čase delo otežkočeno, in sicer radi boja v naselbini. — Soderuginja A. Mahnich iz Waukegana pravi, da je naselbina v zastoju radi postojehih raper, ostala društva pa so kljub temu aktivna, ki so prej sodelovala v tej akciji. — Poročila sprejeta.

Poročila zastopnikov: Pogorelec, za klub št. 1 JSZ, pravi, da tudi v Chicagu ne manjka nasprotnikov. Kulturne prireditve so uspešne, ker se gre naprej neglede na nasprotja. Upa, da si klub št. 1 spet pribori prvenstvo, katero mu je vzel detroitski klub. Mladina je aktivna in se čvrsto udejstvuje v našem gibanju. Zato apelira na zbornico, da skušajo zastopniki v svojih naselbinah kopirati le dobre strani čikaških aktivnosti. — Garden povdarja pomen in uspeh prireditve. Naznani, da so v odsotnosti s. Pogorelec na seji kluba št. 1 dne 26. sept. pristopili štiri novi člani in upa,

da je s tem klub št. 1 spet na prvem mestu.

S. L. Alpner od kluba št. 37: Imamo težkoče vsled postojehih razmer, a se kljub temu napreduje. S. Kammnikar, tudi od št. 37, je ponosna, da zastopa prvi angleško poslujoči pododsek JSZ, kateri ima sedaj 50 članov in jih v kratkem dobi več. So delavni povsod. Je zelo navdušen za delo med mladino. — V. Pink za klub št. 45 poročal o predstavi v angleščini. Skušajo pridobiti čim več mladine, polagoma. Se deluje za večje udejstvovanje na tem polju. — S. Radelj za klub št. 180, West Allis. Pravi, da so slabe delavske razmere. Delujejo v volilni kampanji. Poudarja, da se pridobi mladino. Skušali bodo pridobiti za delo Prosvetne matice še ostala društva v naselbini. — S. Nagode od kluba št. 235 poročal, da je opaziti letos več živahnosti. Upriporili bodo pariger in upa na deset do dvajset novih članov. S. Zupančič za isti klub: Zaspanost v prošli sezoni mora preiti v tekoči. Dramatika oživlja in v klub je prišlo več življenja ter živahnosti.

S. V. Pink poročal za dramski odsek SND v Waukeganu in pravi, da Dom močno deluje za prosep in vpliv Prosvetne matice. — Sod. Puncer za pev. zbor Naprej v Milwaukee: Kot zmaj se sekajo Napreju glave že več let, a se ne da ukloniti, temveč postaja čimdalje še močnejši in letos na jesen obhaja 20-letnico svojega obstanka. Jubilejna proslava bo meseca novembra. Načrti so veliki in slavnost bo impozantna. Splošen položaj v naselbini: požar. Veliko dima, pa se bo kmalu vreme spet zjasnilo.

S. Frank Velkoverh poročal za Čitalnico SND v Waukeganu: Dne 25. okt. proslavi Čitalnica 20-letnico. Čitalnica je uspešna ustanova in je naselbini v ponos. Njena zgodovina bo priobčena v Družinskem koledarju za leto 1931. Čitalnica je močna veja SND in zvesto podpira Prosvetno matico. — Za društvo št. 1 SNPJ poročal Garden, ki povdarja, da je za P. M., da prevladuje na njegovih sejah lep mir in da je društvo naklonjeno gibanju. — S. John Mahnich od društva št. 14 SNPJ: Pri nas se zelo deluje za pojačanje naprednega gibanja. Velika ovira je nazadnjaški element in pa velike težkoče radi tovarniške špijonaže, ki je v Waukeganu zelo močna. — Elsie Prislán poročal za društvo št. 192 SNPJ (Milwaukee): Društvo je za P. M. v vseh ozirih. — S. Vidmar za društvo št. 234 SNPJ (Milwaukee) poročal, da je članstvo za P. M. širijo Prosveto in Proletarca in bodo ostali v akciji še nadalje.

L. Milostnik od društva št. 344 SNPJ, Sheboygan: So za P. M. in za gibanje kot tako. Podpirajo napredno stvar, ker

je koristna delavcem. — S. Spendal, za isto društvo, pravi, da ni pri njihovem društvu nikake opozicije ter da so za napredno gibanje. — Za društvo št. 559 SNPJ poročal s. D. J. Lotrich (Chicago): Mladina je od prošle konference naprej postala zelo aktivna, ker opaža uspehe v drugih naselbinah. Da se jo še več pridobi, se ji mora nuditi privlačnih stvari in programov, ne težkih. Uvaja naj se jo polagoma. Društvo izredno lepo napreduje in je za Prosvetno matico od začetka. — Za društvo št. 634 SNPJ, Sheboygan, poročal mladi Frank Resnik: Društvo podpira P. M. in se strinja z njenim delom. Tako tudi ostane. — S. A. Debevec od društva št. 4 JPZS pravi, da niso vsi člani za P. M., večina je proti, a je napredna skupina kljub temu prodrla, da se pošlje na konferenco zastopnika.

Mary Somrak od angleško poslujočega društva št. 686 SNPJ, West Allis, pravi, da imajo pri društvu precej težkoče, upa pa vseeno, da bodo uspeli. — S. John Oblak od društva št. 584 SNPJ: Pravi, da člani žele dobiti dobrih iger

in P. M. naj jim gre na roke. Društvo podpira Prosvetno matico, ne podpira pa politike pri društvu, a tudi v tem oziru se bo razpoloženje polagoma izboljšalo. Je mnenja, da se mora na vsak način mladina pridobiti za gibanje sedaj! Pravkar je pričel izdajati Milwaukee Leader nov tednik, ki se imenuje "Socialist Campaigner" in je namenjen mladini povseh Združenih državah. Je navdušen za gibanje, ki ga vodi JSZ in P. M.

Za društvo št. 104 SNPJ v Milwaukee poročal V. Pugelj, ki pravi, da se društvo strinja z P. M. in njenim delom ter da je napredno. Za št. 119 SNPJ poročal Ana Mahnich: Društvo je staro 20 let. Je za P. M. in je zelo napredno v vseh ozirih, a je v njem aktivnih samo okrog osem od nad sto članic. Je vedno pripravljeno pomagati. — Za št. 16 SNPJ Jos. Krainc: Pravi, da je društvo za Prosvetno matico ter da bo tudi ostalo v podpiranju naprednega in delavstvu koristnega gibanja. — Poročila se vzamejo na znanje. Seja se odgodi do 1. popoldne.

(Konec prihodnjic).

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Junction Ave. MILWAUKEE, WIS.

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODOPIRNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Zadružna banka Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najb-ljehmu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošiljk in Ameriko v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se naknše na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-16 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Luksuriozna črta v Evropo

KADAR se pripravljate na pot v Evropo, poslušajte se priložnosti, ki jo vam daje najhitrejši in najmodernejši parniki Severno-nemškega Lloyda. Zahtevajte od agenta, da vam izda tiket družbe

NORTH GERMAN LLOYD

Direktna in najkrajša črta je via Bremen do kateregakoli kraja v centralni Evropi. Dobro znani parniki

BREMEN — EUROPE

COLUMBUS—BERLIN—STUTTART—DRESDEN

imajo izborne akomodacije v kabinah III. razreda in slove radi fine hrane ter postrežbe.

Odhod vsak teden. Posebne božične vožnje s parniki

BREMEN — 6. dec. BERLIN — 11. dec.

EUROPE — 16. dec. Potnike spremljajo vodniki iz čikaškega urada

Rezervirajte si prostor čimprej pri lokalnem agentu ali v uradu

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH STREET CHICAGO, ILL.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRG. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Landale 2012
A. H. Skubic, pred. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarac".

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponatisa in Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje).

"Ne!" je zarjula Madalena in planila kvišku.

"Madalena!"
"Ne, morem, dragi," se je umirila plesalka.
"Ne smem."

"Ne? Kaj hočete še od mene? Vse, o vse . . ."

"Ničesar, Mover," je hladno odgovorila.
"Ničesar?"

"Pač," je popravila ona, "hočem od vas poročni prstan."

"Poročni prstan? Čemu? Kam bi ž njim?" je stopil proti njej in se oklenil njene desnice.

"Pred oltar."

"Pred oltar?" je ponavljal on kakor otrok, in razširil oči.

"Da," mu je pošepetala plesalka skoro na uho; "tam je konec položene prisega. Tja Mover — in oba sva rešena . . ."

Moverju je omahnila desnica. Premalo je imel moči, da bi jo obdržal. Stopil je pol koraka nazaj in porazen povesil oči. Pred oltar hoče! Ž njim?! Ne, tega on ne sme in ne more. Tudi njega veže prisega, veže ga dana beseda. Hoče ji ostati zvest, da ne stopi enkrat predenj človek in mu vrže: Podleži! v obraz. Ako je prisega sveta njej, ženski, ki je odgojena na ostudnih plesnih deskah, mora biti sveta tudi njemu. Dvignil je pogled in ponosno vzravnan dejal:

"Tudi jaz ne smem. Nikdar in nikoli, zakaj ostati hočem zvest — ne morda izgubljeni ženski, ampak zvest hočem ostati dani besedi in samemu sebi." Pri zadnjih besedah je položil desnico na svoje prsi in hladno strmel v velike, črne oči. Tedaj je spoznal, da se je v plesalkino lice zarezala črta arda in stranu. Stopil je korak naprej, približal s sladkim obrazom svoje ustne k njenim in jih rahlo poljubil. Madalena je ostala kakor hladna kip. Niti genila se ni, le oči je povesila in prikovala v gladki parket. Torej me hoče tudi ta človek le izrabljati? Kaj samo zato toliko razkošja in prilizovanja, da bi se naužil?! Se nastil kakor zver? Potem pa da bi pljunil name, me pahnil na ulico in stegnil pred ljudmi prst v me: Vlačuga?! In pred me bi stopili pohotneži in bi se trgali za moje telo? Ne! Stokrat ne. Čakaj ti vrag modrooki, razgalil si se prvi čas in prvi čas boš deležen maščevanja!

Kljub vsemu, je bila tisti dan izredno razigrane volje. Posedala je h klavirju, tolkla tjavendan po tipkah, prepevala in se hihitala. Mover je stal ob njej z rokami v žepu in puhhal dim na vse strani. Pride čas, si je mislil, ko tudi namočnejše drevo pade samo od sebe — in prišel bo čas, ko pade tudi Madalena. Padla bo sama od sebe, razprostrla bo roke in ga strastno privila na svoje telo.

Pa ni hotela pasti. Minevali so dnevi in tedni — nič. Neko popoldne ji je Mover prinesel še biserno ogrlico. Ni vrag, si je mislil, da bi tudi po takem darilu, ki ga je stal težke tisočake, ostala tako trmoglavja. Pa je dragoceni dar v resnici silovito učinkoval nanjo. Ves tisti dan ni mogel dobiti od nje pametnega odgovora. Skakala je iz kota v kot in se hihitala. Mover se je podal v delovno sobo in tam urejeval še neplačane račune. Madalena se je postajala pred zrcalo in se v prala: "Ali si že videla kdaj takega bedaka kot je on? Kdaj si še uživala toliko sreče? Čim dalje bo vstrajala, tem bogatejša boš, hi, hi, hi . . ." Poskakovala je, stekla v Moverjevo delovno sobo, mu obvisela na vratu in mu vedno znova razmršila lase, ki si jih je Mover komaj sproti urejeval.

"Nocoj si moj in jaz sem tvoja," je skakala v njegovem naročju, "vsa sem tvoja, samo tvoja . . ."

"Prokletu," si je mislil Mover, "čas je že. Princisi bi izbil trmo iz glave s takim darilom in jo bom tudi tebi."

Ko sta se tega večera vrnila od gledališke predstave, je Mover pri vratih njene spalnice neopazeno napilil zapestje, da bi se moral prelomiti že pri malem sunku. Tako, ali tako, si je mislil Mover. Ako noče na lep način, bo poskusil še enkrat na drug način. Tudi brutalnost je časih na mestu. Tudi so ženske, ki ljubijo brutalne-moške bolj, kakor cmerave in dostojne mevže.

V mestnem stolpiču ravno udarja ura dvajseto, ko zajeeji v plesalniki sobi zapestje. Mover se dvigne iz postelje, se bliža njenim vratom in prisluhne. Tišina — Z ulice je čuti brenenje avtomobila in peket konjskih kopit. Mover stopi do vrat in nastavi uho. Pravkar je utrnila luč. Razločno je čul, kako je zapelo peresce s tankim, kratkim — tik. Pogledal je skozi ključavnico — tema. Ali naj potrkal? Kako? Plaho? Grozeče? Po njegovem telesu se je sprehaja mrzla zona. Grizel si je ustnice, stegoval in krčil prste — potem jih stisnil v koščeno pest in se brez oklevanja zagnal. Zapah je odpeval, Mover stoji v njeni sobi kakor bela pošast. Z ulice se preriva svit obcestnih luči in mesečine.

Madalena je nekaj časa strmela izpod odeje v divji obraz, potem pa začudeno vprašala: "Vi ste — mesečnik?"

Brez besede je stopil Mover korak naprej, strmeč z divje pohotnimi očmi proti njej.

"Vi ste mesečnik?" je ponovila plesalka.
"Nisem, Madalena," je stegnil roke iz daljave nekaj korakov proti njej.

"Tega nisem pričakovala, da upliva luna v toliki meri na vašo duševnost," je z ironično resnim obrazom trdila ona. "Vrnite se vendar — spodnja obleka vam prav nič ne pristaja."

"Madalena!" je zatulil on in se v naslednjem hipu zagnal proti njej.

"Proč!" je siknila ona in se zarila pod odejo.

"Ne tako, Madalena," jo je miril on, "ne tako!" Potem je zasadil roke v odejo in iskal njenega telesa. Že je zgrabil njene napete prsi, že se je plazil kakor mrzla kača po njenem telesu, ko zbere Madalena vse moči.

"Ne!" plane kvišku in se iztrga iz objema koščenih rok. Skočila je proti mizi in dvignila pesti. "Ne silite me v prokletstvo, zapeljivci!"

Tisti hip je hotel Mover skočiti k njej in jo treščiti ob tla, a se je z jekleno voljo prikoval na mesto. Mirno se je nasmešnil in poklonil.

"Hvala," je sklonjen razpel roke. "Ako je vaša ljubezen tako velika, potem mi izvolite vrniti vse, kar sem žrtvoval za vas in se potrudite vrniti na zaprašeno deske."

"Ha, ha," je podbočila Madalena roke, "torej tudi vi ste bili stopili pred moje oči kot maskiran človek. Tudi vi? O Mover, vam ne bi bila prisodila maske. Videla sem v vas poštenjaka pa," dvignila je pogled, "o Bog, hvala ti, tudi njemu si še pravi čas snel krinko."

"Madalena!" je zaječal Mover, ko ga je postalo groza samega sebe.

"Da," je dejala ona, "Madalena odide še jutri." Potem se je zamislila vase. Ali bi — ali nebi? Ali ni bedak — ona sama? Morala bo zopet na ulico. In od tam? Kdo ve! Ali je dana beseda vredna trpljenja, ki jo čaka? In ali bo s tem trpljenjem kdaj izbrisan ostudni greh njene preteklosti? — Bo! Ni greha, ki bi ne bil odpustljiv! Ako ne pred Bogom, je odpustljiv v človeku samem; zakaj odpusti mu ga vest, ako se skesan in

Tisti čas je Mover strmel v njene oči. Videl spokorjen zateče k najvišjemu sodniku — sam vase in se pogumno vpraša: Kdo ti more očitati, da si prelomil besedo? Niče! je v njih sebe — ostudno prikazen, ki stoji razkrinkana in osramočena pred nečem manjvrednim — pred žensko iz zloglasnega varjeteja . . . Njegov zadnji up je bil poteptan — nobenega izhoda več! Osramočen se je zagrebel v svoje prsi in se vrغل k Madaleni.

"Odpustite mi, Madalena . . . tega nisem storil jaz, jaz . . ." je ponavljal in se grebel v prsi, "ukazovala mi je kri, moja kri."

Madalena mu ni odgovorila. Nasmehnila se mu je in mu s sunkom levice pokazala vrata.

To noč Mover ni dolgo zatisnil oči. Premišljeval je o vsem na dolgo in široko. Sele proti jutru, ko se je v njem umirila razpaljena kri, je zahropel zarit v mehke blazine.

Med tem je Madalena sklenila, da uresniči svoj načrt. Zbežati hoče! Mover bo ostal tak, kakoršen se je pokazal nocoj. Kar ima človek v krvi, v njem tudi tako ostane, dokler mu utriplje srce. To, kar se mu ni posrečilo do sedaj, bo skušal doseči drugič; zakaj on je podložnik svoje krvi.

Stopila je tiho do vrat in prisluhnila. Mover je globoko hropel. Spi! je šepnilo vanjo, sedaj je čas! Zastrla je okna s težkimi zavzami in privila luč. Z vso naglico je zbrala svoj dragoceni nakit, napisala pismo in ga položila na mizo. Potem je stopila na prag in zrla še nekaj trenutkov v hropečega. Tedaj je opazila, da so vrata v njegovo delovno sobo odprta. V srce ji je legla izkušnja. Denar! "Čakaj vrag modrooki," se je oju-nčila, "da boš vedel, kdaj je Madalena odhajala!" Stopila je brez oklevanja v njegovo delovno sobo, poiskala ključče in spretno odklenila blagajno. Potem je z isto, skoraj zločinsko spretnostjo napolnila nedrije z debelimi snopi bankovcev. Zatem se je splazila skozi njegovo sobo v svojo spalnico, trdno prevezala od znotraj vrata s perilom in utrnila luč. Trenotek kesneje je neslišno odprla sosednja vrata svoje sobe in se nasmejala: "Madalena Argoso — odhaja."

Čez pet minut je sedela v avtotaksiju s prekrizanimi nogami in puhala dim v nastajajoči dan.

Nad mestom se je predramil prvi svit novega dne. Na ulicah so oživele prve stopinje. Prvi vozovi cestne železnice so pridreli po železnih trakovih in z naglušnim ropotom nadaljevali pot. Tudi na morju je postalo živahnije. Veselo so begale ribiške ladjice semtertja, vmes pa je radostno tullila sirena odhajajočega parobroda.

(Dalje prihodnjic.)

'Moje osebne ambicije'

V. Dolgo sem si prizadeval, da skopljem grob nadzorniku Nebodiga Treba...

Gradovi v oblakih pa so razpadli. Le čemu sem v svojih nadah bil toliko zaslepljen...

Silno je bilo moje kopnenje po masčevanju. Kakor ogromen žarkomet, ki sije vedno v isti predmet...

V jadu nad ne ljubim človekom sem se tolažil: "Ah, počakaj, da se zbere cvet naroda!"

Morje pa se ni hotelo preklati na dvoje kakor izraelskemu Mojzesu — in glej, čudo, za menoj je bil zopet nadzornik.

Pa ni odnehal. Sedem pri peči in filozofiram. Ali je bilo vredno? Kje neki je bila moja glava...

Pregled splošnega glasovanja v odbore J. S. Z.

Table with columns for Executive, J.S.Z. Council, Education, and Slovenian Council, listing members and their respective counts across various locations.

IZ URADA TAJNIŠTVA JSZ.

Z 12. sept. je bilo končano splošno glasovanje za odbore J. S. Z. Izid je priobčen v tej številki v posebni tabeli.

Table titled 'KANDIDATJE ZA EKSEKUTIVO J. S. Z.' listing candidates like Frank Aleah, Louia Beniger, Filip Godina, etc., with their respective vote counts.

Izvoljeni so: Frank Aleah, Filip Godina, Joško Oven, Fred A. Vider in Frank Zaitz.

KANDIDATJE V NADZORNI ODBOR J. S. Z. Rok Božičnik, Donald J. Lotrich, Blaž Novak.

Izvoljena sta od strani slov. klubov Donald J. Lotrich in Blaž Novak.

KANDIDATJE V NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE J. S. Z. Frank Margole, John Thaler, Angela Tich, John Turk, Frank Udovich.

Izvoljeni so: Frank Margole, Anton Garden, Ivan Molek in John Rak.

KANDIDATJE V PROSVETNI ODESK J. S. Z. Anton Garden, Anna Hribar, Ivan Molek, John Rak.

Izvoljeni so: Anton Garden, Ivan Molek in John Rak, četrti član tega odseka pa je gl. tajnik J. S. Z. Chas. Pogorelec.

GLAVNI TAJNIK J. S. Z. Za gl. tajnika je bil ponovno izvoljen Chas. Pogorelec.

Nova 'Zarja' (?) apelira za pomoč

Cleveland, O. — Ali je bilo treba razkopa pri 'Zarji'? Ali je res, da bi ga ne bilo, če se gotov krožek okrog 'E.' ne bi pripravil za skok v lužo republikanske stranke?

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

(klubove) so zahtevali, da jim prepušči ime, note iz drugo imovino ter blagajno. Klub je odklonil.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

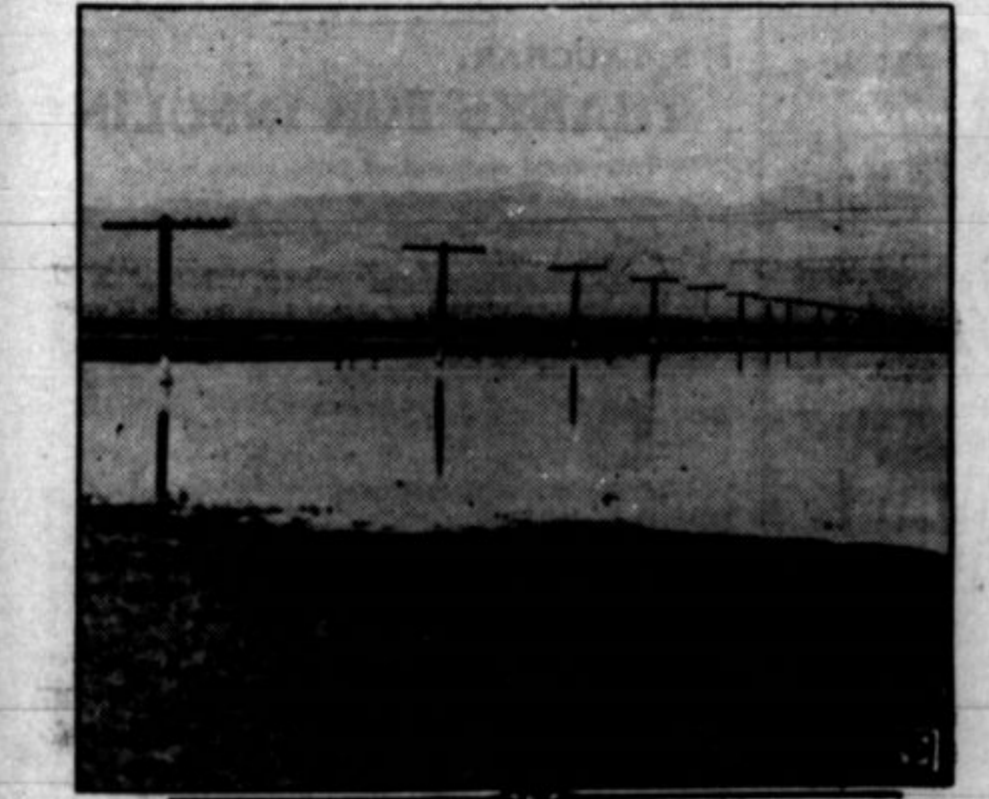
Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Novi zbor razpisilja s podpisom Toneta Hrenovca društvom in posameznikom apele za finančno pomoč.

Slano Jezero v Utahu zelo upadlo

Veliko Slano Jezero (Great Salt Lake) blizu glavnega mesta države Utah je letos upadlo bolj kot kdaj poprej od leta 1908.

SOCIALISTS! READ The Two New Best Sellers SOCIALISM What It Is and How to Get It By OSCAR AMERINGER 32 PAGES Published Oct. 1930 10 CENTS AND ART YOUNG'S PRIMER OF SOCIALISM 24 PAGES Published Oct. 1930 10 CENTS

Se še spominjate slovenske kolonije Rajska dolina v Californiji, katero je vodil duhovnik Jeram? O nji so listi v Californiji takrat mnogo pisali in eni so se celo bali, da bo "prodiranje" Slovencev škodovalo državi.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA 2809 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382.

RUMORS OF WARS

Mussolini has had another brainstorm, and it blew his mouth open as usual. There ensued a warlike speech which will serve as an excuse for larger armaments for some time to come.

We do not doubt that other countries in Europe are as hypocritical as he says they are. We entirely agree with him that the peace treaty and the covenant of the League of Nations should be revised—but in what way does he want them revised? He does not specify. He predicts that Fascism will spread over Europe. If so, it will be wholly the fault of the narrow-minded and greedy bigots who fail to revise the treaty and to make other advances toward social justice.

Meanwhile President Hoover, Prime Minister MacDonald of England and Premier Hamaguchi of Japan, on the occasion of the depositing of the ratified London naval treaty with the foreign office of the British government which initiated it, made speeches in which they hailed the treaty as marking the end of naval competition and expressed a hope for the further extension of world disarmament.

And the Navy League of the United States requested the newspapers to boost for the navy on "Navy Day", which was the 27th of October. If you happened to read reactionary papers on that day you saw the editorials written in compliance with the request.

—Milwaukee Leader.

The Most Deadly Industry

Over one hundred miners were killed in an explosion of a ton or so of dynamite in the shaft of a coal mine in Aisdorf, Rheinisch Prussia, Germany. Almost as many more people were severely hurt. The news accounts in recent months have been replete with ever so many cases of this nature. It seems as if all the scientific and technical progress, which our civilization has been boasting of these years, passes by the coal industry, leaving its people in the clutches of the old hazards. It is difficult to believe that mines cannot be made as relatively safe as are other work places, if only considerations of the value of human lives were placed on an equal basis with considerations for material values. The coal industry in all countries, including the United States, is in a bad state. One, and not the least significant reason for this state, is the overdevelopment of mines. There are more mines than is good for the health of the industry, and consequently, coal is being mined where it should not be, and antiquated equipment and methods are used instead of adequate machinery and effective safeguards. Mining is being carried on where it should have long been abandoned. In consequence, not only is the industry sick but it has also been the most deadly industry from the viewpoint of the people who depend on their work in it for their living. They who are obliged to go down, into the depths of the earth, no matter what the dangers, for the purpose of getting our coal to the surface are not properly taken care of and little is done to assure them a safe return with the equivalent of a day's food, shelter and clothes. The coal industry as it now is, is a social calamity.

The Four Greatest Men in the U. S. A.

By Arthur C. Parker.

First, George Washington. He freed us from England. Second, Abraham Lincoln. He freed us from slavery. Third, Henry Ford. He freed the mule from the plow. Fourth, Herbert Hoover. He freed the working man from work.

Th 23rd Psalm as applied to President Hoover:

Hoover is my Shepherd. I am in want. He maketh me lie down on park benches, bum breakfast, and put off suppers and dinners.

He leadeth me through need. He restoreth my doubt in the Republican party, he leadeth me in the path of destruction for party's sake.

Yea, though I walk through the valley of death, I do fear evil for he is against me in his foreign policy.

He prepareth a reduction in my wages. In the presence of my enemies he anointeth my income with taxes.

My expenses runneth over. Surely, unemployment and poverty will follow me all the days of the Republican administration and I will live in want and fear for ever.

AMEN.

A good law is one that holds, whether you recognize it or not; a bad law is one that cannot, however much you ordain it.—John Ruskin.

REPORTS AND COMMENTS

Our Doings Here and There

BY JOHN RAK

A committee of Branch No. 2 JSF of Erie, Pa., are making preparations for the 25th anniversary of their club, which will be celebrated November 15th. The program will consist of speeches by many comrades, singing by the chorus from Bridgeport, a recital by Joseph Saoy, Jr. etc. A dance will follow the program. Friends and comrades of Eastern Ohio, keep this date reserved.

"Zarja", a chorus of club No. 27 JSF, Cleveland, will sponsor a concert Thursday, November 27, at the Slovene National Home. Zarja is known as one of the best Slovene choirs in this country and has been very successful in its past concerts. For an enjoyable afternoon, don't fail to attend their concert.

Work on the 1931 Family Almanac is well under way. Orders are steadily coming in from all parts of the country. See to it that your lodge or branch gets a supply of this book. With a little effort for distribution, this year's Almanac should receive a large circulation.

Singing choir "Sava" of club No. 1 JSF, has diligently rehearsed thru the summer months for their fall concert which will take place Sunday November 30, at the C.S.P.S. Hall on 18th and May Sts. Their committee promises a fine selection of popular folk songs as well as other features. Ticket are now on sale by all members of the choir and club.

A bunco and card party will be given by the Sungrale girls basketball team Saturday night, November 14, at Vaccos Hall on 2301 S. 56th Ave. Refreshments free. Admission 35c.

The "Widow Roslinka", a comedy, produced Sunday, October 26, by the dramatic club of branch No. 47 JSF of Springfield, Ill. in their remodeled Slovene Home was a big success. The large audience, that packed the hall were well pleased with the entertainment. After the play, the Gorshek orchestra furnished music for dancing.

March Forward

Comrades, let's not remain in the background of progress any longer. Come forth and show the public who we really are. Let us work and make the sub-branch of club No. 5 JSF of Conemaugh, Pa. the largest within our Federation. Invite your friends to our meetings, stress to them the need and why they should join the Socialist Party. Many of our friends have the idea that Socialism will destroy religion. It is poverty and not religion that we are against. Our demand is for a full share of the products labor creates, and against the system which permit the capitalists to profit on the sweat of the workers. Attend our next meeting on November 16, bring along a friend and let's see how many new members we can initiate. Our last meeting was not very well attended. One new member was initiated, but more were expected. It is important that all members attend our meetings regularly.

Branch No. 5 JSF of Johnstown will sponsor a play on Saturday, November 22, at the Franklin Hall. There will also be a few recitations and a comedy given by our sub-branch. Let's all be there.

The sub-branch will have a debate at a later date. It will be held without admission in the Franklin Hall. Also other entertainment is promised. We assure you all a good time. Watch for further announcements. Ruth Zabrie Conemaugh, Pa.

Successful Conference in Collinwood

A report from Cleveland says that over 70 delegates and guests from JSF branches and lodges, members of its Educational Bureau, were present at the conference held Sunday, October 26, in the Slovene Workers Home, Collinwood, O. Among out-of-town guests were comrades Joseph Snoy of Bridgeport, O., and Mr. and Mrs. A. Krasna of Parkhill, Pa. Mrs. Krasna later spoke at the program given under the auspices of club No. 49 JSF. The conference successfully transacted many important questions that came up for discussion. Several resolutions were approved that ap-

peared in Proletarec in Prosveta. The work of the Educational Bureau and its activities was thoroughly discussed. It was also suggested to increase the cultural performances of the branches and lodges, such as dramas, lectures, concerts and other educational activities that will be of benefit to our movement. To agitate among the women and youth and have them join our clubs. On that subject comrade Anna Krasna gave her opinion what are the best methods to be taken. The meeting adjourned at 6.30 after a successful afternoon. The conference and its deliberations made a very good impression upon the delegates and listeners, which will help to further the cause of our movement.

Following the conference, the program and dance of club No. 49 JSF was held in the large auditorium in the same building. A variety program of popular songs, allegory scenes and other entertainment amused an audience of over 500 that packed the hall. The speech of comrade Mrs. Krasna successfully explained why women should join and become active in the labor movement. She made a good impression upon the audience. The English local of the Socialist Party of Cleveland was also represented with a speaker. The whole gathering was a big success for branch No. 49 which will continue its work with renewed vigor.

A Lively Start

With Spanish señoritas, Mexican caballeros, ghosts and witches, dancing and playing, circle 3, of the Y. P. S. L., held its first Halloween dance Thursday night, Oct. 30, at 2250 Clybourn Ave. Like all true Y. P. S. L. groups, singing of Socialist songs occupied a pleasant part of the evening. Folk and popular dancing went merrily to the tunes of Jugo-Slav Federation Branch No. 20 Orchestra. All the old-fashioned games from apple-bobbing to putting the tail on the donkey were played amidst hilarious fun and laughter.

The affair while run exclusively by Circle 3, was attended by members of all the other Y. P. S. L. circles. To top the evening off in true Socialist style, several new members were added to the roster, while tickets to the International Y. P. S. L. affair sponsored by Circle 1, were sold to all visitors who were not members.

Comrade Emily Ladovich, president of Circle 3, extends a hearty invitation to all to attend and join the circle. Meetings are held every Friday night, 8:00 o'clock, at 2250 Clybourn Ave.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

"Go to your banker and ask him what party you should vote for," said Mayor Daniel Hoan of Milwaukee, "and if the Republicans do not deserve you vote because you are not carrying the full dinner pail they promised you, your banker will tell you to vote Democrat. If you tell him that they are no better and that for a change you will vote the Socialist ticket, he will immediately become restless and stuttering will tell you not to do that. It is then necessary that you do what the banker doesn't want you to do." Mayor Hoan speaking at the 20th Anniversary of Singing Society "Naprej" last Sunday predicted a big increase in the Socialist vote both in Wisconsin and New York.

"Naprej's" Anniversary attracted so many people that only standing room was available for the evening performance. Anton Subelj gave added vigor to the long drawn out affair. But the people liked Tony because he can express his tones not only with his vocal cords but also with his physique. He can act like few singers can. Many Chicagoans witnessed the performances. It can be said that at least 150 out of town visitors were there to share in the celebration.

Jack Muha, tutor for Sava, was there to get all the pointers so that Sava's singers too can prepare a broad and varied program for Sunday, Nov. 30. There is no doubt but that Sava will render a good concert. The only thing to do is to draw the attention of our folks and to bring them to C.S.P.S. Hall on that date.

Dates are being made and kept. Quite a number of us are getting a caravan of cars to disembark on Lodge No. 8 SNPJ on Sunday Nov. 16, 1930 for their 25th Anniversary. It's not often that we go there so our folks are urged to help swell the crowd in South Chicago.

The November issue of Circle carries interesting news of the various Young Peoples circles. It also mentions the play our Club members are to render on Dec. 7, at the Labor Lyceum on Ogden and Kedzie. Our cast is already reviewing this masterful piece of work by Upton Sinclair for production at a most fitting time. Inasmuch as we have already played it before there is every reason to believe that we should make a good hit with the young comrades.

It is our hope that our readers will not be disappointed after election day. We have probably done something. Many have done a whole lot. But there are still many who are not doing anything. It is they that we must interest and make active. Don't quit after the election until another comes. Indeed not. Make use of what we comrades might have gained and go right ahead to build your club and your local. In this respect we Socialists lack the spirit of our sectionists, who although knowing that they are wrong continue to battle and fight against greater odds and adversaries. If we could instill a little more of that never die spirit into many of our comrades we shouldn't have any trouble in not only nominating but also electing at the next elections. With our decent sensible program we must therefore start to build right ahead for the future.

We must continue to distribute our literature. Get subscribers for our papers and support the doings of our clubs. No matter how bad times are—if you cannot help financially you can help in other ways. You must be willing. Our American Family Almanac will be out the end of this month. Start taking orders now. Help dispose of the quantity quickly, and give the people an opportunity to read and use the best Slovene Almanac in the United States.

The next session of Congress will be asked to investigate another scandal which will probably overshadow even the last Elephant whitewashing party. Will the politicians be powerful enough to squash the sentiment to investigate?

MUNICIPAL OWNERSHIP OF AGRICULTURAL LAND

The municipality of Berlin is deriving a substantial income from its excellently managed agricultural undertakings, according to Dr. Joseph Ehrler, writing in the Annals of Collective Economy. Last year's operation brought into the city treasury a clear 694,000 marks. Because of bad harvests, some farmers were granted permission to defer payments of rents amounting to an additional 205,000 marks. The municipality of Berlin owns about 75,000 acres of agricultural land, and is the largest landowner in Germany.

GOOD SUGGESTION, IF APPLICABLE

SOCIALISM MARCHES ON

Swedish Socialists have won substantial gains at their annual county council elections. The result is to increase the total vote by 110,676 to 568,969 and to give them 468 seats. It follows that the Social Democrats will now be able to improve their position in the senate and will gradually secure 43 per cent of the seats in that chamber.

All over Europe—in the democratic countries—much the same situation is developing. Socialism is steadily approaching the majority region. Unfortunately, the difference between being "nearly there" and "actually there" is a very real one. Minority government, and arrangements or coalitions between other parties, everywhere creates disappointment for the workers. The thing is to keep up the fight until we get a clear majority. Only then will Socialist parliamentarianism have a reasonable chance to show what it can do.—The New Leader, London.

FOLLOW SUIT

Britain has decided to knock off the rest of its share of the Boxer indemnity, due from China. The amount is \$55,000,000. In canceling the debt, England stipulates that China must spend \$40,000,000 in a building and improving railroads.

The United States canceled its part of the Boxer indemnity many years ago. It stipulated that the amount was to be used for educational purposes.

Both of these acts call for nothing but praise. But it is notable that England's cancellation did not come until there was a Labor government.

The amounts are comparatively small, but these incidents serve as illustrations of what ought to be done about the war debts.

Uncle Sam ought to cancel the war debts owed to him by various European countries—and attach strings to the cancellation just as strings were attached to the cancellation of the Boxer indemnities by the United States and England.

Offer to cancel them on the condition that the debtor nations also cancel the war debts owed to them—and on the further condition that all of the nations concerned reduce their armaments below the pre-war level.

The existence of these debts is a menace to the peace of the world.

The increased representation of Hitlerism and Communism in the German reichstag, endangering the stability of the republic and threatening to embroil Europe in war, and America too, is caused by these miserable debts.

Europe is largely bankrupt on account of the war, the reparations treaty and the armaments which have followed it. Cancellation would help vastly to make it solvent once more and to ward off war.—Milwaukee Leader.

MAC DONALD REAFFIRMS HIS FAITH

The Labor premier of England, J. Ramsay MacDonald, said at the national conference of the Labor party, "Our pledges are the pledges of men and women who are Socialists, who know that this system of society, cannot and will not work smoothly. The great task of statesmen is to transform that system of society from the 'is' to the 'is to be'. In the course of that transformation, rightly or wrongly, my creed, and I think the creed of the great majority of my colleagues, has been evolution."

That stops the mouths of those who imagine that MacDonald is not a Socialist. He says he is, and who should know, better than he?

There may be criticism, perhaps legitimate criticism, of the rate of evolution at which he tries to go forward. It might be better to try something more daring in the way of socialization, even if it brought a defeat in the house of commons, and a new election. There is room for difference of opinion on that point, but it is well to have laid to rest the opinion of some that he is not a Socialist. There are some non-Socialists in the Labor party. J.—H. Thomas, for example. He was formerly a member of the national executive of the party, but he was overwhelmingly defeated for re-election to that position at the recent conference.

His defeat was due to his not having pushed the employment program hard enough when he had charge of it. Not being a Socialist, he was not willing to take sufficiently socialist action, which is necessary in order to curb this evil.—Milwaukee Leader.

F. S. TAUCHAR:

THANKS FOR INSULIN

This world was full of intolerance.
All the people were cowards.
Even Washington, in his frankness,
Would admit,
If called from beyond
That he lied at least once
To his mother and governess
About the disappearance
Of a piece of sweet bread.
So we are—or have been—
All of us—petty inexactitudes;
And some of us big liars...

That was in every day life.
What, internationally speaking,
Was the trend of Foreign Ministers
And Ambassadors throughout the world?
Diplomacy—deceitfulness!
At the green tables of diplomats,
Discussing world problems and peace,
Insulting attitudes were hidden,
Resulting imperfection and suffering
For subjected subjects of the world...

But, alas!
Along came doctor Banting
With truth extracting insulin,
Applied his remedies to the world,
And now we are all truth...
Nothing but the truth...

So look us over—
Vastness infinite,
And take notice!